

T.C. MİLLÎ EĞİTİM
BAKANLIĞI

ORTAOKUL MASAL VE DESTANLARIMIZ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

TÜRKİYE YÜZYILI
MAARİF MODELİ

2026

İÇİNDEKİLER

1. MASAL VE DESTANLARIMIZ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI	4
1.1. MASAL VE DESTANLARIMIZ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN TEMEL YAKLAŞIMI VE ÖZEL AMAÇLARI	4
1.2. MASAL VE DESTANLARIMIZ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN ESASLAR	5
1.2.1. Alan Becerileri, Kavramsal Beceriler ve Eğilimler	6
1.2.2. Programlar Arası Bileşenler	6
1.2.3. İçerik Çerçevesi	7
1.2.4. Öğrenme Kanıtları (Ölçme ve Değerlendirme)	7
1.2.5. Öğrenme-Öğretme Yaşantıları	8
1.2.6. Farklılaştırma	8
1.3. MASAL VE DESTANLARIMIZ DERSİ TEMALARI, ÖĞRENME ÇIKTILARI SAYISI VE SÜRE TABLOSU	10
1.4. MASAL VE DESTANLARIMIZ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÖĞRENME ÇIKTILARI	11
1.5. MASAL VE DESTANLARIMIZ DERSİ KİTAP FORMA SAYILARI VE KİTAP EBADI	11
1.6. MASAL VE DESTANLARIMIZ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI	12
2. MASAL VE DESTANLARIMIZ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI SEVİYELERİNE AİT TEMALAR	14
2.1. Masallar Teması Seviyelerine Ait Beceriler (I)	14
2.2. Doğal Destanlar Teması Seviyelerine Ait Beceriler (I)	20
2.3. Yapma Destanlar Teması Seviyelerine Ait Beceriler (I)	26
2.4. Masallar Teması Seviyelerine Ait Beceriler (II)	32
2.5. Doğal Destanlar Teması Seviyelerine Ait Beceriler (II)	38
2.6. Yapma Destanlar Teması Seviyelerine Ait Beceriler (II)	43

1. MASAL VE DESTANLARIMIZ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

1.1. MASAL VE DESTANLARIMIZ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN TEMEL YAKLAŞIMI VE ÖZEL AMAÇLARI

Türk Eğitim Sistemi, bireylerin tüm yönleriyle gelişimini hedefleyen bütüncül bir eğitim anlayışına sahiptir. Bu anlayış doğrultusunda geliştirilen Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde kavramsal beceriler, alan becerileri, sosyal-duygusal öğrenme becerileri, Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi ve okuryazarlık becerileri bir bütün olarak ele alınır. Modelde öğrencilerin çok yönlü gelişimi desteklenir.

Masal ve Destanlarımız Dersi Öğretim Programı, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda belirtilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri ile Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni esas alınarak hazırlanmıştır. Masal ve Destanlarımız Dersi Öğretim Programı'nda öğrencilerin hem Türk kültürünün köklü mirası olan masal ve destan türlerini tanımaları hem de bu metinlerde yer alan tarihî, ahlaki, kültürel ve estetik değerleri içselleştirmeleri amaçlanır.

Bu ders; öğrencilerin masal ve destanlarımızı inceleyerek türlerin yapısal ve içerik özelliklerini tanımalarını, bu metinlerdeki ileti ve değerleri yorumlamalarını, millî kültür unsurlarını fark etmelerini ve edebî metin üretme becerilerini geliştirmelerini hedefler.

Masal ve Destanlarımız Dersi Öğretim Programı'nın özel amaçları şunlardır:

1. Masal, doğal destan ve yapma destan türlerinin yapı, içerik, anlatım ve oluşum özelliklerini tanımaları; bu türlere ilişkin ön bilgileriyle bağlantı kurmaları, türlerin ayırt edici özelliklerini fark etmeleri ve bu türler hakkında anlam oluşturmaları,
2. Masal, doğal destan ve yapma destan metinlerinin başlık, görsel, bölüm, yapı unsuru, kişi ve varlık kadrosu, olay örgüsü, yer, zaman, motif, olağanüstü öge ve tezatlık gibi unsurlarını incelemeleri; bu unsurlar arasında ilişki kurmaları, çıkarım yapmaları, karşılaştırmaları ve sınıflandırmaları,
3. Masal, doğal destan ve yapma destan metinlerinde yer alan konu, ana fikir/ana duygu, yardımcı düşünce, ileti, örtük ileti ve değerleri belirlemeleri; bunları günlük yaşam deneyimleriyle ilişkilendirerek yorumlamaları ve metinlere yönelik değerlendirmelerde bulunmaları,
4. Masal, doğal destan ve yapma destanlara ilişkin araştırma yapmaları; araştırmalarında kullanacakları araçları belirlemeleri, ulaştıkları bilgileri bulmaları, doğrulamaları, kaydetmeleri ve düzenlemeleri,
5. Araştırdıkları masal ve destanları planlı bir biçimde sunmaları; sunumlarında düşüncüyü geliştirme yollarını, içeriğe uygun söz varlığını, açık ve örtük anlatımı, dil yapılarını, bağdaşıklık öğelerini, beden dilini ve mekânı etkili biçimde kullanmaları,
6. Doğal destanlardan hareketle kahramanların özelliklerini incelemeleri ve bu özelliklerden yararlanarak yeni kahramanlar yapılandırmaları,
7. Masal ve yapma destan türlerinin özelliklerine uygun içerik oluşturmaları; konu, ana fikir/ana duygu, olay örgüsü, kahramanlar, yer, zaman, değerler, motifler, olağanüstü öğeler ve diğer yapı unsurlarını kullanarak özgün metinler yazmaları, bu metinleri görsellerle desteklemeleri ve sunmaları,
8. Yapma destanları okuma sürecinde vurgu, tonlama, durak, telaffuz, jest ve mimik gibi unsurları etkili kullanmaları; okudukları metinlerden hareketle sözcük, kahraman, ana fikir/ana duygu ve metinler arası ilişkilere yönelik çıkarım yapmaları,
9. Doğal destan ile yapma destanı; masal ile destanı tür özellikleri, yapı unsurları, anlatım özellikleri ve içerik bakımından karşılaştırmaları,
10. Masal ve destanlar aracılığıyla kültürel mirasımızı, millî ve manevi değerlerimizi tanımaları; Türkçeyi doğru, etkili ve estetik biçimde kullanarak dinleme, konuşma, okuma, yazma, görsel okuma ve sunma becerilerini geliştirmeleridir.

Masal ve Destanlarımız Dersi Öğretim Programı; öğrencilerin hem kültürel miras bilinci kazanmalarına hem de yaratıcı ve eleştirel düşünme, araştırma, yazma ve sunma becerilerini geliştirmelerine imkân tanıyarak onları çok yönlü bireyler olarak yetiştirmeyi amaçlar. Masal ve destanların Türk halk bilimi açısından değerlendirilmesi sürecinde Mehmet Fuat Köprülü'nün Türk halk bilimine sağladığı katkılardan uygun örneklerle yararlanılabilir.

1.2. MASAL VE DESTANLARIMIZ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN ESASLAR

Masal ve destanlarımız dersi; öğrencilerin masal, doğal destan ve yapma destan türlerine ilişkin bilgi, anlama, çözümleme, yeniden kurgulama ve üretim becerilerini sistemli ve sarmal bir biçimde geliştirmek amacıyla iki seviyeli bir öğrenme yapısı hâlinde düzenlenmiştir. Ders, beceri temelli bir yapıda olduğundan temel yaklaşım ve öğrenme felsefesi ortak olmakla birlikte öğrencinin dersi kaçınıcı kez aldığına bağlı olarak öğrenme süreci farklılaştırılabilir hâle getirilmiştir. Bu yaklaşım; öğrencilerin anlatı türlerini giderek derinleşen bir düzeyde kavramalarını, üretim becerilerini geliştirmelerini ve öğrenme sürecinin her yıl artan bir nitelikte devam etmesini sağlar. Masal ve Destanlarımız Dersi Öğretim Programı'nda yer verilen farklılaştırma uygulamaları öğretim sürecine yönelik rehberlik amacı taşımakta olup bu bölümlere ders kitaplarında doğrudan yer verilmez.

Farklılaştırma uygulamaları; öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve hazır bulunuşluk düzeyleri doğrultusunda öğretmen tarafından planlanır ve uygulanır. Temalarda öğrenme-öğretme yaşantıları ana başlığında yer alan ön değerlendirme ve köprü kurma kısımları öneri niteliğinde olarak ifade edilmiş olsa da bu kısımların süreç içerisinde işletilmesi gerekmektedir. Farklılaştırma kapsamında zenginleştirme ve destekleme bölümünde yer verilen uygulamalara ders kitaplarında yer verilmemektedir.

Seviye I, dersi ilk kez alan öğrenciler için hazırlanmış temel düzeydir. Öğrenci bu seviyeyi 5, 6, 7 veya 8. sınıfta alabilir. Bu seviyede amaç; öğrencilerin masal ve destan türlerinin temel özelliklerini tanımaları, yapı unsurlarını ayırt edebilmeleri, metni çözümlemeye ilişkin temel beceriler kazanmaları ve türlere uygun basit üretim çalışmaları yapmalarıdır.

Seviye II, dersi ikinci kez alan öğrenciler için hazırlanmıştır. Bu seviyede öğrenme süreci, seviye I'de kazanılmış becerilerin üzerine inşa edilir. Öğrenciler doğal ve yapma destanları daha ayrıntılı biçimde inceler; metinler arası karşılaştırma, sembolik anlamlandırma, kültürel bağ kurma gibi daha derinlemesine çözümleme becerileri geliştirir. Yaratıcı yazma, modern masal ve modern destan tasarlama, dramatik yapı kurma, ileri düzey sözlü sunum becerileri gibi alanlarda daha kapsamlı çalışmalar yapılır.

Masal ve Destanlarımız Dersi Öğretim Programı, birden fazla sınıf düzeyinde alınabilen seçmeli derslere yönelik modüler yapı esas alınarak hazırlanmıştır. Bu nedenle Seviye I ve Seviye II, birbirinin ön koşulu veya devamı niteliğinde değildir. Ortak konu alanları temelinde öğrenme çıktıları kapsam, bilişsel süreç ve uygulama boyutlarında farklılaştırılmış iki modül olarak yapılandırılmıştır. Seviye II; seviye I'de kazanılan bilgi, beceri ve deneyimlerin tekrar edilmesinden ziyade bu kazanımların derinleştirilmesini, çeşitlendirilmesini ve daha ileri düzey uygulamalarla geliştirilmesini amaçlamaktadır.

Öğrencilerin anlam kurma, değer geliştirme ve üretim becerileri; süreç odaklı ve deneyim temelli öğrenme yaşantılarıyla güçlendirilir. Bu bağlamda öğrenme süreci; öğrencinin aktif katılımını esas alan, bir yaklaşımla yürütülür.

Masal ve Destanlarımız Dersi Öğretim Programı'nın içerisinde yer alan öğrenme-öğretme uygulamaları sürecin işleyişini yansıtmak amacıyla tasarlanmıştır. Öğretmenler verilen tüm bileşenleri işletmek koşuluyla değişiklik yapabilirler.

Dersin uygulanmasında aşağıdaki genel esaslara uyulur:

1. Programın Bütüncül Uygulanması: Masal ve Destanlarımız Dersi Öğretim Programı belirlenen özel amaçlar, öğrenme çıktıları ve içerik çerçevesi doğrultusunda masal, doğal destan ve yapma destan temalarını kapsayacak şekilde bütüncül olarak uygulanır. Konular arası geçişler, öğrencilerin önceki bilgi ve deneyimleriyle ilişkilendirilerek yapılır.
2. Etkinlik Temelli Öğrenme: Ders, öğrencilerin aktif katılımını sağlayacak şekilde etkinlik temelli yürütülür. Okuma, inceleme, araştırma, tartışma, sunum ve yaratıcı yazma çalışmaları temel yöntem olarak kullanılır.
3. Farklı Kaynak ve Ortamların Kullanımı: Basılı kitaplar, dijital kaynaklar, sesli ve görsel materyaller ders sürecine entegre edilir. Müzeler, kütüphaneler, kültürel yerler ve sanal tur uygulamaları destekleyici öğrenme ortamları olarak kullanılabilir.
4. Sözlü Kültürden Yazılı Kültüre Geçiş Bilinci: Masal ve destanların sözlü gelenekteki yeri ile yazılı kültüre geçiş süreci tarihsel gelişimi içinde ele alınır. Öğrencilerin aile büyükleriyle masal ve destanlar üzerine paylaşımda bulunmalarını sağlayacak etkinliklere yer verilerek sözlü kültürün kuşaktan kuşağa aktarımı desteklenir.
5. Değerlendirme Süreci: Öğrencilerin gelişimi; katılım, araştırma, yaratıcı yazma, sunum, analiz ve değerlendirme çalışmalarındaki performanslarına göre çok yönlü olarak ölçülür. Süreç değerlendirmesi ve ürün değerlendirmesi birlikte kullanılır. "Öğrenme Kanıtları (Ölçme ve Değerlendirme)" başlığı altında verilen ölçme araç ve yöntemleri öneri niteliğinde olup öğretmenler ve materyal hazırlayıcılar, öğrenme çıktıları ve içerik çerçevesiyle uyumlu olmak koşuluyla farklı ölçme araç ve yöntemlerini de kullanabilirler.
6. Bütünleştirici Yaklaşım: Dersin diğer derslerle (Türkçe, sosyal bilgiler, görsel sanatlar, medya okuryazarlığı ve müzik) ilişkisi kurularak disiplinler arası öğrenme ortamları oluşturulur.

1.2.1. Alan Becerileri, Kavramsal Beceriler ve Eğilimler

Masal ve Destanlarımız Dersi Öğretim Programı; Türkçenin anlama ve anlatma alan becerileri, kavramsal beceriler ve bu becerilerin gelişimini destekleyen eğilimler esas alınarak hazırlanmıştır. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'ndeki Türkçe alan becerileri önemli ölçüde kavramsal beceriler üzerine inşa edilmiştir. Kavramsal becerilerin karşılayamadığı durum veya süreçler için alan becerileri tanımlanmıştır. Bu bağlamda kavramsal beceriler ile dil alan becerilerinin sıkı bir etkileşim içinde olduğu ve birbirinin gelişimini desteklediği bir yapı ön plandadır. Programda sözlü kültür geleneğinin kuşaktan kuşağa aktarılması, kültürel hafızanın korunması ve öğrencilerin millî anlatı mirasıyla bağ kurmaları önemsenmiştir. Masal ve destanların taşıdığı tema, motif, kahramanlık anlatısı, değer ve semboller; öğrencilerin kültürel, estetik ve düşünsel gelişimlerini destekleyen temel unsurlar olarak ele alınmıştır.

Programdaki alan becerileri anlama ve anlatma olmak üzere iki temel boyutta ele alınmıştır. Anlama becerileri kapsamında dinleme/izleme becerisi (TAB1) ve okuma becerisi (TAB2); öğrencilerin masal ve destan türündeki sözlü ve yazılı metinleri anlamlandırma, çözümleme, yorumlama ve kültürel bağlamı içinde değerlendirme süreçlerini kapsar. Bu süreçte öğrencilerin anlatı yapısını, karakterleri, motifleri, kahraman tiplerini, değerleri ve sembolleri fark etmeleri; metinlerde yer alan kültürel iletileri çözümlemeleri hedeflenir. Anlatma becerileri kapsamında ise konuşma becerisi (TAB3) ve yazma becerisi (TAB4); öğrencilerin masal ve destan anlatma, masal veya destanı yeniden kurgulama, yorumlama ve bu anlatılardan hareketle özgün sözlü veya yazılı metinler üretme süreçlerini içerir.

Masal ve Destanlarımız Dersi Öğretim Programı'nın temel unsurları olan öğrenme-öğretme süreçleri ile ölçme ve değerlendirme faaliyetleri başta olmak üzere her türlü hedef ve süreç; alan becerileri, kavramsal beceriler ve eğilimlerin bir bütün olarak ele alındığı bir anlayışla yürütülmelidir. Bu yaklaşım; öğrencilerin sözlü ve yazılı anlatı geleneğini tanımlarını, kültürel mirasa yönelik farkındalık geliştirmelerini, kültürel aktarım süreçlerini kavramalarını ve anlatı üretme becerilerini geliştirmelerini desteklemeyi amaçlar.

1.2.2. Programlar Arası Bileşenler

Masal ve Destanlarımız Dersi Öğretim Programı; öğrencilerin kültürel mirasımızın önemli unsurlarını tanımlarını, anlamalarını sağlayan ve bunlardan hareketle çok yönlü gelişimlerini desteklemeyi amaçlayan disiplinler arası bir yapıya sahiptir. Masal ve Destanlarımız Dersi Öğretim Programı; Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortak Metni bütüncül yaklaşımı doğrultusunda sosyal-duygusal öğrenme becerileri, Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi ve okuryazarlık becerilerini entegre ederek öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını farklı alanlarda kullanabilmelerini hedefler.

Masal ve destanlar; öğrencilerin duygularını tanıma, yönetme, empati kurma ve sağlıklı sosyal ilişkiler geliştirme becerilerini destekler. Ders kapsamında sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin geliştirilmesi hedeflenir:

- Benlik Becerileri: Kendini tanıma, kendini düzenleme, kendine uyarlama
- Sosyal Yaşam Becerileri: Etkili iletişim, iş birliği yapma, sosyal farkındalık
- Ortak/Birleşik Beceriler: Uyum sağlama, esneklik, sorumlu karar verme

Öğrenme çıktıları, masal ve destanların taşıdığı değerleri fark etme ve yorumlama sürecinde bu becerilerin kazanılmasını doğrudan destekler.

Masal ve destanlar millî, manevi değerlerin öğrencilere aktarılmasında güçlü bir araçtır. Bu kapsamda Masal ve Destanlarımız Dersi Öğretim Programı'nda ders materyalleri aracılığıyla millî, manevi, ahlaki, kültürel, tarihî, sosyal, estetik ve sanatsal değerler içselleştirilir. Kültür odaklı değerlerin kazandırılması amaçlanır. Metin seçiminde değer aktarımı gözetilir.

Masal ve Destanlarımız Dersi Öğretim Programı, öğrencilerin hem gelenekli hem de çağdaş okuryazarlık becerilerini geliştirecek şekilde aşağıdaki becerilere göre yapılandırılmıştır

- Bilgi Okuryazarlığı: Araştırma yapma, güvenilir kaynak kullanma
- Görsel Okuryazarlık: Masal ve destan sahnelerinin görsel temsilini anlama ve oluşturma
- Dijital Okuryazarlık: Masal ve destan sunumlarını dijital ortamda hazırlama
- Kültür Okuryazarlığı: Kültürel motifleri, sembolleri ve anlatı geleneğini tanıma

Programlar arası bileşenler, öğrenme çıktılarıyla doğrudan ilişkilendirilerek dersin ayrılmaz bir parçası hâline getirilir. Böylece öğrenciler hem akademik hem de sosyal-duygusal yönden gelişim gösterirken kültürel mirasımızı tanıma ve yaşatma bilincini içselleştirirler.

1.2.3. İçerik Çerçevesi

Masal ve Destanlarımız Dersi Öğretim Programı'nda öğrencilerin sözlü ve yazılı anlatı geleneğini tanımalarını, kültürel mirasla bağ kurmalarını, anlatı türlerini çözümlemelerini ve özgün ürünler ortaya koymalarını sağlayacak içeriklere yer verilmiştir. Program içeriği "Masallar", "Doğal Destanlar" ve "Yapma Destanlar" olmak üzere üç tema altında yapılandırılmıştır.

Masallar temasında öğrencilerin masal türünün temel özelliklerini tanımalarına; olay örgüsü, kişi kadrosu, zaman, mekân ve olağanüstü öğeleri fark etmelerine; masallarda yer alan değerleri, sembolleri ve iletileri çözümlemelerine değinilmiştir. Ayrıca öğrencilerin masalları yeniden kurgulamalarına, yaratıcı anlatılar oluşturmalarına ve sözlü-yazılı anlatım becerilerini geliştirmelerine yönelik çalışmalara yer verilmiştir.

"Doğal Destanlar" temasında öğrencilerin doğal destanların ortaya çıkış sürecini, toplumların ortak hafızasıyla ilişkisini ve kültürel aktarım yönünü kavramalarına odaklanılmıştır. Destan kahramanları, kahramanlık anlayışı, toplumsal değerler ve tarihî unsurlar üzerinde durulmuş; öğrencilerin destanları çözümleme, karşılaştırma ve yorumlama becerilerini geliştirmelerine yönelik içerikler Doğal destanlarda öne çıkan iyilik, cesaret, mertlik, yiğitlik gibi kavramlar üzerinden öğrencilerin metinlerde yer alan kahramanlık anlayışını ve kültürel birikimi anlamlandırmaları desteklenmiştir.

"Yapma Destanlar" temasında öğrencilerin yapma destanların özelliklerini tanımalarına, doğal destanlarla benzer ve farklı yönlerini incelemelerine, modern destan örneklerini değerlendirmelerine yer verilmiştir. Öğrencilerin tarihî ve toplumsal olaylardan hareketle özgün destan metinleri oluşturmaları, yaratıcı yazma ve sunum becerilerini geliştirmeleri amaçlanmıştır.

Programın öğrenme-öğretme süreçlerinde öğrencilerin okuma, dinleme/izleme, konuşma ve yazma becerilerini bütüncül biçimde kullanmaları; araştırma, sorgulama, karşılaştırma, yorumlama ve yaratıcı üretim süreçlerine aktif katılım göstermeleri beklenmektedir. Öğrenme yaşantıları planlanırken öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri, ilgi ve ihtiyaçları dikkate alınmaktadır. Basılı ve dijital kaynaklar, görsel materyaller, kültürel ortamlar ve okul dışı öğrenme alanlarından yararlanılması önerilmektedir.

Programda millî, manevî, kültürel ve estetik değerlerin aktarımına önem verilmiş; öğrencilerin kültürel mirasa yönelik farkındalık geliştirmeleri, sözlü kültür geleneğini tanımaları ve anlatı üretme becerilerini geliştirmeleri hedeflenmiştir.

1.2.4. Öğrenme Kanıtları (Ölçme ve Değerlendirme)

Masal ve Destanlarımız Dersi Öğretim Programı'nda ölçme ve değerlendirme süreci, öğrencilerin öğrenme yolculukları boyunca gelişimlerinin izlenmesi ve öğrenme çıktılarının gerçekleşme düzeylerinin belirlenmesi amacıyla biçimlendirici değerlendirme anlayışı temel alınarak yapılandırılmıştır.

Masal ve Destanlarımız Dersi Öğretim Programı'nın öğrenme kanıtları; öğrencilerin ön bilgilerini ortaya koyma, süreci izleme ve öğrenme sonunda ulaştıkları yeterlilikleri belirleme aşamalarını kapsar. Bu doğrultuda ön değerlendirme uygulamaları ile öğrencilerin masal ve destan bilgisine ilişkin mevcut bilgi, ilgi ve deneyimleri belirlenir. Süreç değerlendirme ile öğrenme sürecinde kavramsal beceriler, alan becerileri, sosyal-duygusal öğrenme becerileri, okuryazarlık becerileri, eğilim ve değerlerin gelişimi izlenir. Son değerlendirme ile öğrenme çıktılarının ne ölçüde kazanıldığı tespit edilir.

Ölçme ve değerlendirme araçları seçilirken Masal ve Destanlarımız Dersi Öğretim Programı'nın öğrenme çıktıları, alan becerileri, kavramsal beceriler, Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi, okuryazarlık becerileri, sosyal-duygusal öğrenme becerileri dikkate alınmalıdır.

Bütüncül yaklaşım doğrultusunda öğrencilerin farklı yeteneklerini ve ilgi alanlarını ortaya koyabilecek süreç odaklı ve performans temelli değerlendirme araçlarına yer verilmelidir. Her temada en az bir tane performans görevinin verilmesi ve uygulanması esas alınmıştır. Öğrencilerin bireysel farklılıkları gözletilmeli, her öğrenciden aynı alanda aynı düzeyde ilerleme göstermesi beklenmemelidir. Gelişim farklılıkları öğrenme sürecinin doğal bir parçası olarak değerlendirilmelidir.

Bu kapsamda kullanılabilecek ölçme ve değerlendirme araçları şunlardır:

- Bireysel veya grup temelli performans görevleri (masal/destan yazma, kahraman modeli oluşturma, sahneleme, görselleştirme vb.)
- Bütüncül dereceli puanlama anahtarları (yaratıcılık, tür özelliklerine uygunluk, dil kullanımı, değer aktarımı vb.)
- Kontrol listeleri (öğrenme çıktılarının gerçekleşme düzeyini takip)

- Öğrenme günlüğü (öğrencinin kendi öğrenme sürecini yansıtması vb.)
- Gözlem formları (sözlü anlatım, grup çalışması, iş birliği becerileri vb.)
- Çalışma yaprakları (metin çözümleme, yapı unsuru belirleme, motif analizi vb.)
- Öz değerlendirme ve akran değerlendirme formları
- Anekdor kayıtları
- Yapılandırılmış grid, tanılayıcı dallanmış ağaç (bilgi düzeyi ve kavramlar arası ilişki tespiti)
- Mülakat ve sözlü sunumlar (araştırma sonuçlarını paylaşma, masal/destan anlatma vb.)

Bu yöntemler sayesinde öğrencilerin hem ürünleri hem de süreçteki gelişimlerinin değerlendirilmesi; masal ve destanlarımız dersinin temel amaçları doğrultusunda kültürel, bilişsel ve duyuşsal çıktıların bütüncül olarak ölçülmesi sağlanacaktır.

1.2.5. Öğrenme-Öğretme Yaşantıları

Masal ve destanlarımız dersinde öğrenme-öğretme yaşantıları; dersin içerik öğeleri, kavramsal beceriler, alan becerileri, sosyal-duygusal öğrenme becerileri, okuryazarlık becerileri, Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi ile bütünleştirilerek tasarlanır. Öğrencilere kültürümüzün köklü sözlü anlatım geleneğini hem anlamaları hem de uygulamaları için zengin, etkileşimli ve katılımcı öğrenme ortamları sunulur.

Öğrenme sürecine başlamadan önce öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerini belirlemek amacıyla ön değerlendirme yapılması esastır. Öğrencilerin masal ve destanlara ilişkin mevcut bilgi, ilgi ve deneyimleri tespit edilerek dersin içeriğiyle ilişkilendirilecek köprü kurma etkinlikleri gerçekleştirilir. Bu aşamada öğrencilerin günlük yaşam deneyimleri, tarihî ve kültürel bağlam ile bağlantı kurlmaları sağlanır.

Masal ve Destanlarımız Dersi Öğretim Programı; masal, doğal destan ve yapma destan öğrenme alanlarını birbirleriyle ve diğer derslerde kazanılan becerilerle yatay ve dikey biçimde ilişkilendirir. Öğrenme çıktıları; anlam oluşturma, tür çözümleme, değer farkındalığı, yaratıcı metin üretme, karşılaştırma, değerlendirme ve sunum yapma gibi alan becerileri ile kavramsal beceriler doğrultusunda kurgulanır.

Uygulama sürecinde öğretmenlerin

- Öğrencilere bilgiye ulaşma, bilgiyi yorumlama ve sorgulama aşamalarında rehberlik etmeleri
- Katılımcı, paylaşımcı ve kapsayıcı sınıf ortamı oluşturmaları
- Fırsat eşitliğini gözetmeleri
- Değerlere ve kültürel mirasa dayalı öğrenme süreçlerini canlı tutmaları beklenmektedir.

Masallar ve destanların öğretiminde sorgulamaya dayalı öğrenme, iş birliğine dayalı çalışmalar, yaratıcı drama, hikâye canlandırma, görsel hikâye haritaları, gezi-gözlem, örnek olay, beyin fırtınası, tartışma ve sözlü anlatım teknikleri öne çıkar. Öğretim materyalleri; masal ve destan metinleri, sesli kitaplar, dijital arşivler, çizgi romanlar, tarihî belgeler, resimler, afişler, canlandırma videoları gibi farklı işitsel, görsel ve dijital kaynaklardan seçilir.

Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi dersin doğal bir parçası olarak planlanır. Öğrenme-öğretme sürecinde Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi kapsamındaki değerler; metinlerin içeriğiyle ilişkilendirilerek değer açıklama, değer analizi, eylemle öğrenme gibi yöntemlerle ele alınır. Bu değerlerin içselleştirilmesi için öğrencilerin kendi yaşamlarından örnekler vermeleri ve bu değerleri somut davranışlarla ifade etmeleri sağlanır.

Okul içi ve okul dışı öğrenme ortamları, öğrenmenin derinleşmesi için etkin şekilde kullanılır. Okul dışı öğrenme ortamlarına "Okul Dışı Öğrenme Platformu"ndan (okuldisiogrenme.eba.gov.tr) ulaşılır. Bu kapsamda müze ve kültürel yer gezileri, masal atölyeleri, destan dinletileri ve dijital hikâye üretim çalışmaları gibi etkinlikler düzenlenir. Böylece öğrencilerin hem kültürel mirası tanımaları hem de sözlü ve yazılı anlatım becerilerini pekiştirmeleri sağlanır. Aile büyükleriyle gerçekleştirilecek sözlü anlatım buluşmaları ve derleme çalışmaları da okul dışı öğrenme kapsamında planlanabilir.

1.2.6. Farklılaştırma

Farklılaştırmaya yönelik tüm uygulamalar; öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve istekleri göz önünde bulundurularak öğretmenler tarafından hazırbulunuşluk düzeyi, öğrenme hızı ve öğrenme profillerine göre gruplandırma yapılarak; içerik, süreç, öğrenme ortamı ve ürün boyutlarında uyarlamalar geliştirilerek; esnek öğretim yöntem ve teknikleri kullanılarak; süreç içinde sürekli, geliştirici (biçimlendirici) değerlendirmelerle izlenip gerekli düzenlemeler yapılarak planlanır ve yürütülür.

Masal ve destanlarımız dersinde farklılaştırma uygulamaları; öğrencilerin bireysel özelliklerini, hazır bulunuşluk düzeylerini, ilgi alanlarını ve öğrenme stillerini dikkate alarak her öğrencinin kültürel mirasımızı anlamlı biçimde deneyimlemesini, yorumlamasını ve üretken şekilde ifade etmesini hedefler. Bu kapsamda farklılaştırma iki ana eksenle ele alınır: zenginleştirme ve destekleme.

Akranlarından daha ileri düzeydeki öğrencilere genişletilmiş ve derinlemesine öğrenme fırsatları sunan, onların bilgi ve becerilerini geliştiren öğrenme-öğretme yaşantılarını ifade eder.

- Masal ve destan çözümleme atölyeleri; motif, tema, kişi ve yapı incelemeleri yapılabilir.
- Yerel masal ve destan derlemeleri yaparak sözlü kültür arşivi oluşturulabilir.
- Destanlardan yola çıkarak kısa animasyon, dijital hikâye, podcast veya sahne performansı hazırlanabilir.
- Kahraman tasarımı ve yolculuğunu temel alan yaratıcı metinler üretilebilir.
- Farklı kültürlere ait destan ve masalları karşılaştırmalı incelenebilir.
- Tarihî şahsiyetlerden ilhamla epik anlatılar yazılabilir.
- Tematik dijital sergi veya sanal masal kütüphanesi oluşturulabilir.
- İyilik, cesaret, mertlik, yiğitlik gibi kavramları merkeze alan masal ve destan üretme, yeniden kurgulama veya metin uyarlama çalışmaları yapılabilir.

Bu etkinlikler; öğrencinin kültürel mirasa estetik ve eleştirel bakış geliştirmesini, çok yönlü düşünmesini ve üretken bir birey olarak yetişmesini destekler.

Öğrenme sürecinde daha fazla zaman ve tekrara ihtiyaç duyan öğrencilere ortam, içerik, süreç ve ürün bağlamında uyarlanmış öğrenme-öğretme yaşantılarını ifade eder.

- Masal ve destan metinlerinin sadeleştirilmiş biçimleri kullanılabilir.
- Görseller, hikâye haritaları ve olay örgüsü kartları ile desteklenmiş okuma etkinlikleri yapılabilir.
- Eksik bırakılmış masal veya destan bölümlerini tamamlama çalışmaları yapılabilir.
- Kahraman-olay-yer eşleştirme oyunları oynatılabilir.
- Dinleme temelli masal/destan anlatımları ve ardından kısa cevaplı etkinlikler yapılabilir.
- Dramatizasyon, kukla gösterileri ve gölge oyunu ile türleri canlandırılabilir.
- Boyama sayfaları, kavram kartları, sözcük havuzları ve görsel ipuçları kullanılabilir.
- Kültürel motifleri tanıtıcı görsel materyallerden yola çıkarak kısa metinler oluşturulabilir.

Bu etkinliklerde öğretmen, öğrencinin bireysel öğrenme hızını gözetir; kısa ve net yönergeler, aşamalı görevler ve düzenli dönütlerle süreci destekler.

Zenginleştirme ve destekleme uygulamaları, masal ve destanlarımız dersinin öğrenme çıktıları ile doğrudan ilişkilendirilir; öğrencinin metni anlama, yorumlama, yaratıcı şekilde dönüştürme, kültürel bağ kurma ve değerleri içselleştirme süreçlerinde ihtiyaç duyduğu destek düzeyinde uygulanır.

Farklılaştırma, öğrencinin bireysel ilerlemesini merkeze alır; yargılayıcı olmayan, kapsayıcı ve gelişim odaklı bir yaklaşımla yürütülür. Farklılaştırma uygulamalarının planlanmasında öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri, ilgi alanları, öğrenme profilleri, gelişim özellikleri ve öğrenme ihtiyaçları dikkate alınır. Öğretmenler; öğretim programında yer alan öğrenme çıktıları ve içerik çerçevesi doğrultusunda Millî Eğitim Bakanlığınca onaylanan dijital içerikler, öğretmen rehber materyalleri, EBA içeriklerinden yararlanarak öğrenme-öğretme süreçlerini farklılaştırabilirler. Öğretmenler; gözlem, öz değerlendirme, akran değerlendirme, performans görevi, portfolyo ve sürece dayalı dönütlerle öğrencilerin gelişim düzeylerini izler ve farklılaştırma planlarını buna göre günceller.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin öğrenci merkezli, değer temelli ve beceri odaklı yaklaşımı gözetilerek öğrencinin hem kendi kültürünü tanıması hem de farklı yollarla düşüncelerini ifade edebilme cesareti kazanması hedeflenir.

1.3. MASAL VE DESTANLARIMIZ DERSİ TEMALARI, ÖĞRENME ÇIKTILARI SAYISI VE SÜRE TABLOSU

MASAL VE DESTANLARIMIZ DERSİ I (1 SAAT)

TEMA	Öğrenme Çıktıları Sayısı	Süre	
		Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
Masallar I	4	12	33
Doğal Destanlar I	4	12	33
Yapma Destanlar I	3	9	26
OkulTemelli Planlama*	-	3	8
TOPLAM	11	36 **	100

MASAL VE DESTANLARIMIZ DERSİ I (2 SAAT)

TEMA	Öğrenme Çıktıları Sayısı	Süre	
		Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
Masallar I	7	26	36
Doğal Destanlar I	7	26	36
Yapma Destanlar I	6	16	22
OkulTemelli Planlama*	-	4	6
TOPLAM	20	72	100

MASAL VE DESTANLARIMIZ DERSİ II (1 SAAT)

TEMA	Öğrenme Çıktıları Sayısı	Süre	
		Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
Masallar II	4	12	33
Doğal Destanlar II	4	12	33
Yapma Destanlar II	3	9	26
OkulTemelli Planlama*	-	3	8
TOPLAM	11	36**	100

MASAL VE DESTANLARIMIZ DERSİ II (2 SAAT)

TEMA	Öğrenme Çıktıları Sayısı	Süre	
		Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
Masallar II	7	22	31
Doğal Destanlar II	7	26	36
Yapma Destanlar II	6	20	28
OkulTemelli Planlama*	-	4	5
TOPLAM	20	72	100

*Zümre öğretmenler kurulu tarafından ders kapsamında yapılması kararlaştırılan okul dışı öğrenme etkinlikleri; yerel çalışmalar, sosyal etkinlikler, proje ve okuma çalışmaları, araştırma ve gözlem gibi çalışmalar için ayrılan süredir. Söz konusu çalışmalar için ayrılan süre, eğitim öğretim yılı başında planlanır ve yıllık planlarda ifade edilir. Eğitim öğretim yılı başında yapılması kararlaştırılan çalışmalar; okulun, öğrencinin ve çevrenin ihtiyaçları dikkate alınarak yıl içerisinde güncellenebilir.

** Masal ve Destanlarımız Dersi Öğretim Programı'ndaki öğrenme çıktılarında bir değişiklik olmayıp bir saatlik ders için ders saati azaltılmıştır.

1.4. MASAL VE DESTANLARIMIZ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÖĞRENME ÇIKTILARI

Masal ve Destanlarımız Dersi Öğretim Programı; 5, 6 ve 7. sınıflarda 1 ve 2 ders saati uygulanabilecek şekilde düzenlenmiştir. 5, 6 ve 7. sınıflarda 1 saatlik masal ve destanlarımız dersi aşağıda belirtilen temalara ait öğrenme çıktılarından oluşmaktadır.

5, 6 ve 7. Sınıf Masal ve Destanlarımız Dersi (1 Saat)

Masal ve destanlarımız dersi 5, 6 ve 7. sınıflarda 2 saat olarak uygulandığında ve 8. sınıfta seçildiği takdirde; Masal ve Destanlarımız Dersi Öğretim Programı (I) "Masallar" 15 ve 16. sayfada, "Doğal Destanlar" 21. sayfada, "Yapma Destanlar" 27 ve 28. sayfada yer alan tüm öğrenme çıktılarından oluşmaktadır.

Masal ve Destanlarımız Dersi Öğretim Programı (II) "Masallar" 33 ve 34. sayfada, "Doğal Destanlar" 39. sayfada, "Yapma Destanlar" 44. sayfada yer alan tüm öğrenme çıktılarından oluşmaktadır.

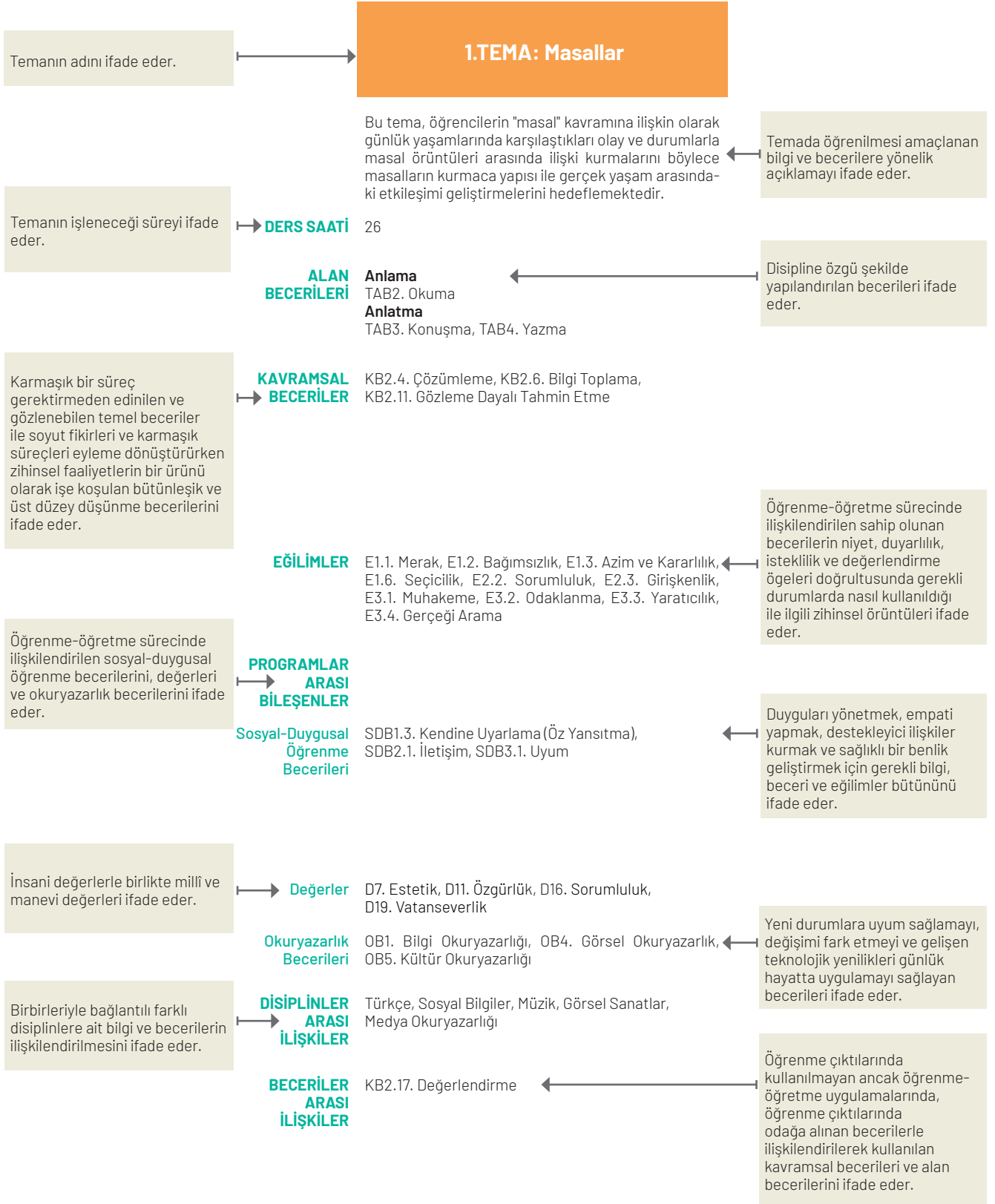
TEMALAR						
SINIF	Masallar I	Doğal Destanlar I	Yapma Destanlar I	Masallar II	Doğal Destanlar II	Yapma Destanlar II
5. Sınıf	MD.1.1.1 MD.1.1.2 MD.1.1.3 MD.1.1.4	MD.1.2.1 MD.1.2.2 MD.1.2.3 MD.1.2.4	MD.1.3.1 MD.1.3.2 MD.1.3.3	MD.2.1.1 MD.2.1.2 MD.2.1.3 MD.2.1.4	MD.2.2.1 MD.2.2.2 MD.2.2.3 MD.2.2.4	MD.2.3.1 MD.2.3.2 MD.2.3.3
6. Sınıf	MD.1.1.1 MD.1.1.2 MD.1.1.3 MD.1.1.4	MD.1.2.1 MD.1.2.2 MD.1.2.3 MD.1.2.4	MD.1.3.1 MD.1.3.2 MD.1.3.3	MD.2.1.1 MD.2.1.2 MD.2.1.3 MD.2.1.4	MD.2.2.1 MD.2.2.2 MD.2.2.3 MD.2.2.4	MD.2.3.1 MD.2.3.2 MD.2.3.3
7. Sınıf	MD.1.1.1 MD.1.1.2 MD.1.1.3 MD.1.1.4	MD.1.2.1 MD.1.2.2 MD.1.2.3 MD.1.2.4	MD.1.3.1 MD.1.3.2 MD.1.3.3	MD.2.1.1 MD.2.1.2 MD.2.1.3 MD.2.1.4	MD.2.2.1 MD.2.2.2 MD.2.2.3 MD.2.2.4	MD.2.3.1 MD.2.3.2 MD.2.3.3

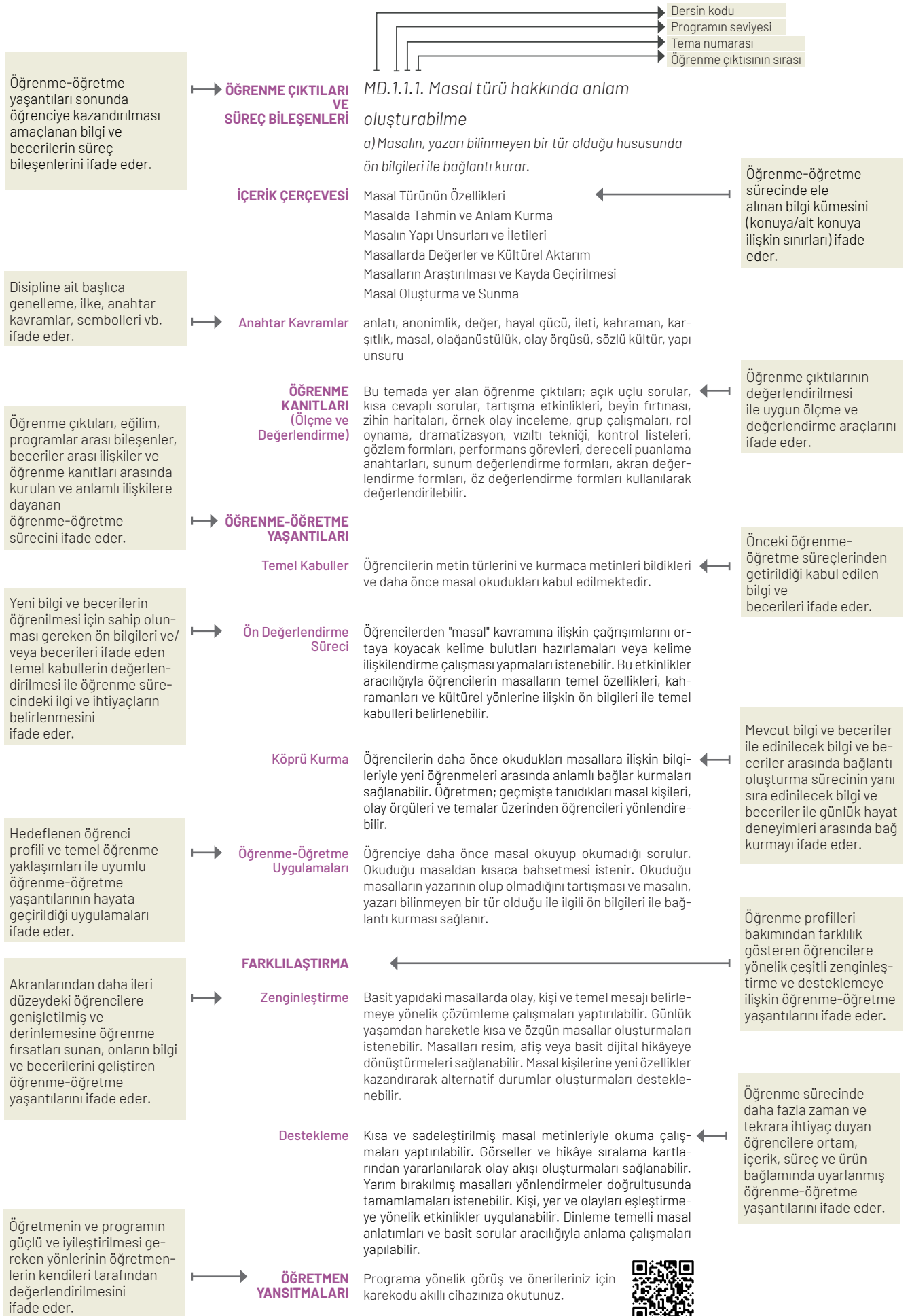
1.5. MASAL VE DESTANLARIMIZ DERSİ KİTAP FORMA SAYILARI VE KİTAP EBADI

Masal ve Destanlarımız Dersi Öğretim Programı doğrultusunda ders kitapları yazılırken aşağıdaki tabloda verilen bilgiler dikkate alınmalıdır.

DERS KİTABI	FORMA SAYILARI	KİTAP EBADI
Masal ve Destanlarımız Dersi I	10-12	19,5 cm x 27,5 cm
Masal ve Destanlarımız Dersi II	10-12	19,5 cm x 27,5 cm

1.6. MASAL VE DESTANLARIMIZ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI

2. MASAL VE DESTANLARIMIZ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI SEVİYELERİNE AİT TEMALAR

2.1. Masallar Teması Seviyelerine Ait Beceriler (I)

1. TEMA: Masallar I

Bu tema, öğrencilerin "masal" kavramına ilişkin olarak günlük yaşamlarında karşılaştıkları olay ve durumlarla masal unsurları arasında ilişki kurmalarını böylece masalların kurmaca yapısı ile gerçek yaşam arasındaki etkileşimi geliştirmelerini hedeflemektedir.

DERS SAATİ 26

ALAN BECERİLERİ

Anlama

TAB2. Okuma

Anlatma

TAB3. Konuşma, TAB4. Yazma

KAVRAMSAL BECERİLER

KB2.4. Çözümleme, KB2.6. Bilgi Toplama, KB2.11. Gözleme Dayalı Tahmin Etme

EĞİLİMLER

E1.1. Merak, E1.2. Bağımsızlık, E1.3. Azim ve Kararlılık, E1.6. Seçicilik, E2.2. Sorumluluk, E2.3. Girişkenlik, E3.1. Muhakeme, E3.2. Odaklanma, E3.3. Yaratıcılık, E3.4. Gerçeği Arama

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri

SDB1.3. Kendine Uyarlama (Öz Yansıtma), SDB2.1. İletişim, SDB3.1. Uyum

Değerler

D7. Estetik, D11. Özgürlük, D16. Sorumluluk, D19. Vatanseverlik

Okuryazarlık Becerileri

OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB4. Görsel Okuryazarlık, OB5. Kültür Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER

Türkçe, Sosyal Bilgiler, Müzik, Görsel Sanatlar, Medya Okuryazarlığı

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER

KB2.17. Değerlendirme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

MD.1.1.1. Masal türü hakkında anlam oluşturabilme

- a) Masalın, yazarı bilinmeyen bir tür olduğu hususunda ön bilgileri ile bağlantı kurar.
- b) Masalın olağanüstü öğeler, bir öğüt, kalıplaşmış sözcük ve söz grupları içerdiğini tahmin eder.
- c) Masalda zaman ve yerin belirsiz olduğu hakkında çıkarım yapar.
- ç) Masallarda bulunan tezatlıkları karşılaştırır.
- d) Masaldaki kişi ve varlık öğelerini özelliklerine göre sınıflandırır.
- e) Edindiği bilgilere göre masalla ilgili tepki verir.

MD.1.1.2. Masal metninde verilenler hakkında gözleme dayalı tahmin edebilme

- a) Masalın başlık ve görsellerinden hareketle yaptığı tahminlerini içerik ile ilişkilendirir.
- b) Masalın başlığı ve görsellerine ilişkin çıkarım yapar.
- c) Masalın verilen bölümünden yararlanarak öncesi veya sonrası hakkında yargıda bulunur.

MD.1.1.3. Masalın yapı unsurlarını çözümleyebilme

- a) Masalın yapı unsurları ve bölümlerine ilişkin parçaları belirler.
- b) Masalın yapı unsurları ve bölümlerine ilişkin parçalar arasındaki ilişkileri belirler.

MD.1.1.4. Masalın vermek istediği ileti ile ilgili anlam oluşturabilme

- a) Masalın konusunu bulmak için ön bilgilerle bağlantı kurar.
- b) Masaldaki ana fikri ve yardımcı düşünceleri tahmin eder.
- c) Masalda yer alan değerler ile ilgili çıkarım yapar.
- ç) Masaldaki değerler ile günlük yaşantısındaki deneyimlerini karşılaştırır.
- d) Masaldaki örtük iletileri sınıflandırır.
- e) Masalda verilmek istenen iletilere tepki verir.

MD.1.1.5. Masallar hakkında araştırma yaparak bilgi toplayabilme

- a) Yöresindeki masallar hakkında araştırma yaparken kullanacağı araçları belirler.
- b) Belirlediği aracı kullanarak yöresine ait masallar hakkındaki bilgileri bulur.
- c) Yöresindeki masallara dair ulaşılan bilgileri doğrular.
- ç) Ulaşıp doğruladığı bilgilerden yola çıkarak yöresindeki masallardan birini kaydeder.

MD.1.1.6. Araştırdığı masalı sunmada kural uygulayabilme

- a) Araştırdığı masalın sunumu ile ilgili plan hazırlar.
- b) Araştırdığı masalı sunarken düşüncüyü geliştirme yollarını kullanır.
- c) Araştırdığı masalı sunarken içeriğe uygun söz varlığını kullanır.
- ç) Araştırdığı masalı sunarken iletileri açık ve örtük biçimde ifade eder.
- d) Araştırdığı masalı sunarken dil yapılarını uygular.
- e) Araştırdığı masalı sunarken bağdaşıklık öğelerini kullanır.
- f) Araştırdığı masalı sunarken beden dilini ve mekânı etkili bir şekilde kullanır.
- g) İçeriğe uygun oluşturduğu masalı sunar.

MD.1.1.7. Masalın özelliklerine uygun içerik oluşturabilme

- a) Masalında vereceği iletiyi ve kullanacağı değerleri ifade ederken ön bilgileriyle bağlantı kurar.
- b) Masalında kullanacağı yer ve zaman öğelerini, kişi ve varlık kadrosunu, kurgulayacağı olay örgüsünü, olağanüstü öğeleri, sözcükleri ve söz gruplarını tahmin eder.
- c) Masalında işleyeceği tezatlıkları karşılaştırır.
- ç) Masalında döşeme, serim, düğüm, çözüm ve dilek bölümlerini sınıflandırır.
- d) Masalında kullanacağı yer ve zaman öğelerini, kişi ve varlık kadrosunu, kurgulayacağı olay örgüsünü, olağanüstü öğeleri, tezatlıkları, sözcükleri ve söz gruplarını yeniden ifade eder.
- e) Masalının içeriğine uygun yazarak tepki verir.
- f) Yazdığı masalın içeriğine uygun görselle anlam oluşturur.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Masal Türünün Özellikleri
 Masalda Tahmin ve Anlam Kurma
 Masalın Yapı Unsurları ve İletileri
 Masallarda Değerler ve Kültürel Aktarım
 Masalların Araştırılması ve Kayda Geçirilmesi
 Masal Oluşturma ve Sunma

Anahtar Kavramlar

anlatı, anonimlik, değer, hayal gücü, ileti, kahraman, karşıtlık, masal, olağanüstülük, olay örgüsü, sözlü kültür, yapı unsuru

**ÖĞRENME
 KANITLARI
 (Ölçme ve
 Değerlendirme)**

Bu temada yer alan öğrenme çıktıları: açık uçlu sorular, kısa cevaplı sorular, tartışma etkinlikleri, beyin fırtınası, zihin haritaları, örnek olay inceleme, grup çalışmaları, rol oynama, dramatizasyon, vızıltı tekniği, kontrol listeleri, gözlem formları, performans görevleri, dereceli puanlama anahtarları, sunum değerlendirme formları, akran değerlendirme formları ve öz değerlendirme formları kullanılarak değerlendirilebilir.

Performans görevlerinde ana fikir, kahraman, olay örgüsü olmayan afiş veya dijital posterin eksiklikleri belirtilerek öğrencinin tekrar yapması sağlanabilir.

Performans görevi şu araçlarla değerlendirilebilir: dereceli puanlama anahtarı, kontrol listesi, gözlem formu, portfolyo değerlendirme formu, dijital ürün değerlendirme rubriği.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller Öğrencilerin metin türlerini ve kurmaca metinleri bildikleri ve daha önce masal okudukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci Öğrencilerden "masal" kavramına ilişkin çağrışımlarını ortaya koyacak kelime bulutları hazırlamaları veya kelime ilişkilendirme çalışması yapmaları istenebilir. Bu etkinlikler aracılığıyla öğrencilerin masalların temel özellikleri, kahramanları ve kültürel yönlerine ilişkin ön bilgileri ile temel kabulleri belirlenebilir.

Öğrencilerden daha önce dinledikleri ya da okudukları masallardan hareketle gerçek yaşamla ilişkilendirilebilecek olay ve durumlara örnek vermeleri beklenebilir. Böylece öğrencilerin masalların yaşamla ilişkisine yönelik düşünceleri ve konuya ilişkin farkındalık düzeyleri gözlemlenebilir.

Sınıfta masalarda öne çıkan iyilik-kötülük, adalet, yardımlaşma ve kahramanlık gibi temalar üzerine soru-cevap veya beyin fırtınası etkinlikleri gerçekleştirilebilir. Öğrencilerin bu temaların toplumsal yaşam açısından önemine ilişkin görüşlerini açıklamaları sağlanarak konuya yönelik temel kabulleri sorgulanabilir.

Öğretmen tarafından gösterilen bir masal görseli ya da kısa video kesiti üzerinden olay örgüsü, kişiler ve iletiler hakkında kısa tartışmalar yürütülebilir. Bu süreçte öğrencilerin masal türüne ilişkin ön bilgileri, ilgi düzeyleri ve hazır bulunuşlukları somut biçimde ortaya çıkarılabilir.

Köprü Kurma Öğrencilerin daha önce okudukları masallara ilişkin bilgileriyle yeni öğrenmeleri arasında anlamlı bağlar kurmaları sağlanabilir. Öğretmen; geçmişte tanıdıkları masal kişileri, olay örgüleri ve temalar üzerinden öğrencileri yönlendirebilir.

Örneğin öğrenciler daha önce dinledikleri bir masaldaki "iyilik" temasını işleniş bakımından yeni bir masalda karşılaştırabilir. Masalın başlangıç kalıpları, kahraman tipleri veya olay örgüsü örnekleri hatırlatılarak yeni masal yazım sürecine geçiş yapılabilir.

Öğrenciler; eski bir masalı farklı bir bakış açısıyla yeniden yazabilir, kişileri değiştirebilir veya sonunu güncel bir temayla ilişkilendirebilir. Bu etkinlikle öğrencilerin önceki bilgilerini kullanarak yeni öğrenmeleri yapılandırmaları ve masal türünü daha derin kavramaları sağlanabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

MD.1.1.1

Öğrenciden daha önce dinlediği veya okuduğu masalları hatırlaması ve bu masalların ortak özellikleri üzerine düşünmesi istenir. Öğrenciden okuduğu masalların yazarının olup olmadığını tartışması ve masalın yazarı bilinmeyen bir tür olduğuna ilişkin ön bilgileriyle bağlantı kurması sağlanır (**E1.1, OB1**). Masalda gerçekleşen olayların ve masal kişilerinin yaptıklarının gerçek hayatta yapılıp yapılamayacağını tartışması, masalın olağanüstü öğeler içerdiğini tahmin etmesi desteklenir. Masalın kalıplaşmış sözcük ve söz grupları ile bir öğüt içerdiğine dair tahminlerde bulunması beklenir. Masal işlendikten sonra masalda zaman ve yerin belirsiz olduğuna ilişkin çıkarım yapması, masallardaki tezatlıkları karşılaştırması sağlanır (**E3.4**). Masaldaki kişi ve varlık öğelerini özelliklerine göre sınıflandırması beklenir. Edindiği bilgilerden hareketle masal türünü tanıyarak masalla ilgili tepki vermesi ve bu bilgiler doğrultusunda masalın tanımını yapması istenir (**OB1**). Yapılan çalışmalar aracılığıyla öğrencinin masalların sözlü kültürün önemli bir parçası olduğunu fark etmesi ve millî kültüre yönelik duyarlılık geliştirmesi desteklenir (**D19.1**).

MD.1.1.2

Öğrencinin ders kitabında karşılaştığı masalın başlığı ve görsellerinden hareketle masalın içeriği hakkında tahminlerde bulunması, yaptığı tahminleri içerikle ilişkilendirmesi ve başlık ile görsellere ilişkin çıkarım yapması beklenir **(E3.1, OB4)**. Masalın verilen bölümünden hareketle öncesi veya sonrası hakkında yargıda bulunması sağlanır **(E3.1)**.

MD.1.1.3

Masalın sesli ve sessiz okunması tamamlandıktan sonra masalın döşeme, serim, düğüm, çözüm ve dilek bölümlerinden oluştuğu üzerinde durulur **(E3.1)**. Masalın yapı unsurlarından olan yer ve zamanı, kişi ve varlık öğelerini, onların özelliklerini, masalda geçen olay örgüsüne ve bölümlerine ilişkin parçaları, bu parçalar arasındaki ilişkiyi belirlemesi istenir.

MD.1.1.4

Masalın konusunu bulurken ön bilgileriyle bağlantı kurması, ana fikrini ve yardımcı düşüncelerini tahmin etmesi istenir **(E2.2, E3.4)**. Bu tahminlerden sonra masalda yer alan değerler ile ilgili çıkarım yapması ve bu değerleri günlük yaşantısındaki deneyimleriyle karşılaştırması sağlanır **(E3.2, E3.4, SDB3.1)**. Öğrencinin masaldaki örtük iletileri sınıflandırması sağlanır. Yapılan çalışmalar aracılığıyla öğrencinin görev bilinci doğrultusunda öz disiplinli ve sorumluluk sahibi davranışlar göstermesi desteklenir **(E2.2, E3.1, D16.3)**. Edindiği bilgilere göre verilmek istenen iletilere dair tepki vermesi beklenir.

MD.1.1.5

Öğrencinin yöresindeki masalları araştırması istenir. Araştırma sürecinde aile büyüklerinin sözlü anlatımlarından da yararlanması teşvik edilir. Bu araştırması sırasında öğrencinin "Okul Dışı Öğrenme Platformu"na (okuldisiogrenme.eba.gov.tr) yönlendirilmesi sağlanabilir **(E1.3, E2.2, OB5)**. Bu araştırmayı yaparken kullanacağı araçları belirlemesi, bu araçları kullanarak yöresine ait masallar hakkında bilgi toplaması, bu masallara dair ulaşılan bilgileri doğrulaması ve doğruladığı bilgilerden hareketle bu masallardan birini yazıya aktararak kaydetmesi istenir **(E1.6, E2.2, OB5)**. Yapılan çalışmalar aracılığıyla öğrencinin yöresine ait masalları kültürel mirasın bir parçası olarak değerlendirmesi ve milli kültüre yönelik duyarlılık geliştirmesi desteklenir **(D19.1)**.

MD.1.1.6

Araştırdığı masalla ilgili plan yapması ve sunumu için hazırlığını tamamlaması beklenir. Öğrencinin araştırma sürecinde yazdığı masalın sunumunda tanımlama, örnekleme, karşılaştırma, benzetme, tanık gösterme ve sayısal verilerden yararlanma gibi düşünceyi geliştirme yollarını kullanması beklenir. Araştırdığı masalı sunarken uygun söz varlığını kullanarak iletileri açık ve örtük biçimde ifade etmesi sağlanır. Sunum sırasında dil yapılarını doğru ve etkili biçimde kullanması, anlatımında bağdaşıklık öğelerine dikkat etmesi sağlanır. Masalın sunumunda ses özelliklerini (vurgu, tonlama), beden dilini ve mekânı etkili bir şekilde kullanması sağlanır. Yapılan çalışmalar aracılığıyla öğrencinin estetik değere yönelik duyarlılık geliştirmesi, üretkenliğini ortaya koyması, duygu dünyasını estetik yollarla ifade etmesi ve ruhsal gelişimini destekleyen farkındalıklar kazanması teşvik edilir **(E2.3, SDB2.1, D7.2)**. Araştırdığı masalı hazırladığı sunum planı doğrultusunda içeriğine uygun biçimde sunması sağlanır **(D16.3)**. Araştırdığı masalla ilgili dinleyicilerin/izleyicilerin sorularını cevaplaması ve sunumunu kendi belirlediği veya belirlenen ölçütlerle değerlendirmesi istenir.

MD.1.1.7

Yazacağı masalda içerik oluştururken vereceği iletiyi, kullanacağı değerleri ifade ederken ön bilgileriyle bağlantı kurması sağlanır. Masalında kurgulayacağı olay örgüsünü, kişi ve varlık kadrosunu, yer ve zaman öğelerini, olağanüstü öğeleri, sözcükleri ve söz gruplarını tahmin etmesi, tezatlıkları karşılaştırması ve bunları yeniden ifade etmesi sağlanır. Bu süreçte öğrencinin özgür düşünerek karar verebilmesi, seçimlerini bağımsız biçimde oluşturabilmesi ve tercihlerini kararlılıkla ortaya koyması desteklenir **(E1.2, E3.3, D11.2)**. Öğrenciden masalında döşeme, serim, düğüm, çözüm ve dilek bölümlerini sınıflandırması istenir **(E3.2)**. Öğrenciden oluşturduğu içeriğe uygun bir şekilde masalını yazması istenir **(E3.3)**. Öğrencinin masalına uygun görsellerle masalını desteklemesi beklenir **(OB4)**. Yapılan çalışmalar aracılığıyla öğrencinin görsel düzen ile içerik arasındaki uyumu gözetmesi, estetik değere yönelik duyarlılık geliştirmesi teşvik edilir **(D7.2)**. Öğrencinin oluşturduğu masalla ilgili plan yapması ve sunumu için hazırlıklarını tamamlayıp masalını sunması beklenir. Öğrenciden masalını tamamladıktan sonra ses özelliklerine (vurgu, tonlama) ve beden diline dikkat etmesi, görsel vb. kullanarak masalını sunması istenir **(E1.2, E2.2, SDB1.3, SDB2.1)**. Yapılan çalışmalar aracılığıyla öğrencinin oluşturduğu masalda millî kültürü yansıtan öğelere yer vermesinin önemi üzerinde durularak millî kültüre yönelik duyarlılık geliştirmesi desteklenir **(D19.1)**.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Basit yapıdaki masalarda olay, kişi ve temel mesajı belirlemeye yönelik çözümleme çalışmaları yaptırılabilir. Günlük yaşamdan hareketle kısa ve özgün masallar oluşturmaları istenebilir. Masalları resim, afiş veya basit dijital hikâyeye dönüştürmeleri sağlanabilir. Masal kişilerine yeni özellikler kazandırarak alternatif durumlar oluşturmaları desteklenebilir. Yerel masalları aile büyüklerinden dinlemeleri, aile büyükleriyle bu masallar üzerine görüş alışverişinde bulunmaları, edindikleri bilgileri sınıfta paylaşmaları istenebilir. Masallardan hareketle kısa drama çalışmaları yaptırılabilir. Sınıf içinde oluşturulacak "masal köşesi"nde öğrenci ürünleri sergilenebilir.

Bu etkinlikler aracılığıyla öğrencinin masal türünü tanıması, hayal gücünü kullanması ve temel anlatı unsurlarına yönelik farkındalık geliştirmesi sağlanabilir.

Destekleme Kısa ve sadeleştirilmiş masal metinleriyle okuma çalışmaları yaptırılabilir. Görseller ve hikâye sıralama kartlarından yararlanılarak olay akışı oluşturmaları sağlanabilir. Yarım bırakılmış masalları yönlendirmeler doğrultusunda tamamlamaları istenebilir. Kişi, yer ve olayları eşleştirmeye yönelik etkinlikler uygulanabilir. Dinleme temelli masal anlatımları ve basit sorular aracılığıyla anlama çalışmaları yapılabilir. Kukla, drama ve oyunlardan yararlanılarak masalın somutlaştırılması sağlanabilir. Kelime havuzları ve görsel ipuçları kullanılarak kısa cümleler kurmaları desteklenebilir. Öğretmen rehberliğinde birlikte masal oluşturma çalışmaları gerçekleştirilebilir.

Bu süreçte öğretmen, öğrencinin etkinliklere aktif katılım göstermesini sağlayacak biçimde aşamalı ve destekleyici öğrenme yaşantıları planlayabilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2.2. Doğal Destanlar Teması Seviyelerine Ait Beceriler (I)

2. TEMA: Doğal Destanlar I

Bu tema öğrencilerin destan türünün tanımını, oluşum sürecini, yapısal ve içerik özelliklerini kavramalarını; doğal ve yapma destan ayrımını, millî motifleri ve değerleri fark etmelerini amaçlamaktadır. Süreçte öğrencilerin metin çözümleme, kanıta dayalı yorum yapma, kültürel farkındalık geliştirme, araştırma-yazma-sunma becerileri ile sözlü ifade ve sunum yetkinliklerinin desteklenmesi hedeflenmektedir.

DERS SAATİ 26

ALAN BECERİLERİ Anlama

TAB2. Okuma

Anlatma

TAB3. Konuşma

KAVRAMSAL
BECERİLER

KB2.4. Çözümleme, KB2.6. Bilgi Toplama, KB2.11. Gözleme Dayalı Tahmin Etme, KB2.13. Yapılandırma

EĞİLİMLER

E1.1. Merak, E.1.6. Seçicilik, E2.2. Sorumluluk, E3.1. Muhakeme, E3.3. Yaratıcılık, E3.4. Gerçeği Arama

PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLERSosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri

SDB1.3. Kendine Uyarılama (Öz Yansıtma), SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği, SDB2.3. Sosyal Farkındalık, SDB3.3. Sorumlu Karar Verme

Değerler

D7. Estetik, D11. Özgürlük, D16. Sorumluluk, D19. Vatanseverlik

Okuryazarlık Becerileri

OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB4. Görsel Okuryazarlık, OB5. Kültür Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER

Türkçe, Sosyal Bilgiler, Müzik, Görsel Sanatlar, Medya Okuryazarlığı

BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER

KB2.14. Yorumlama, KB2.17. Değerlendirme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

MD.1.2.1. Destan türü hakkında anlam oluşturabilme

- a) Destanların sözlü kültür ürünü olduğuna dair ön bilgileri ile bağlantı kurar.
- b) Destan türünün milli özellikler taşıdığını, toplumu derinden etkileyen olayları içerdiğini, olağanüstülükler barındırdığını tahmin eder.
- c) Destanların oluşum aşamaları (ortaya çıkma, yayılma, derleme), bu türün coşkulu bir söyleyişi olduğu hakkında çıkarım yapar.
- ç) Destanlardaki motifleri karşılaştırır.
- d) Destanları doğal ve yapma destan olarak sınıflandırır.
- e) Edindiği bilgilere göre doğal destanla ilgili tepki verir.

MD.1.2.2. Doğal destan hakkında gözleme dayalı tahmin edebilme

- a) Destanın başlık ve görsellerinden hareketle yaptığı tahminleri içerik ile ilişkilendirir.
- b) Destanın başlığı ve görsellerine ilişkin çıkarım yapar.
- c) Destanın verilen bölümünden yararlanarak öncesi veya sonrası hakkında yargıda bulunur.

MD.1.2.3. Doğal destanın yapı unsurlarını çözümleyebilme

- a) Destanın yapı unsurları ve bölümlerine ilişkin parçaları belirler.
- b) Destanın yapı unsurları ve bölümlerine ilişkin parçalar arasındaki ilişkileri belirler.

MD.1.2.4. Doğal destanın vermek istediği ileti ile ilgili anlam oluşturabilme

- a) Destanın konusunu bulmak için ön bilgilerle bağlantı kurar.
- b) Destandaki anlamını bilmediği sözcükleri, destanın ana fikrini/ana duygusunu ve yardımcı düşüncelerini tahmin eder.
- c) Destanda yer alan değerler ile ilgili çıkarım yapar.
- ç) Destandaki değerler ile günlük yaşantısındaki deneyimlerini karşılaştırır.
- d) Destandaki örtük iletileri sınıflandırır.
- e) Destanda verilmek istenen iletilere tepki verir.

MD.1.2.5. Doğal destanlar hakkında araştırma yaparak bilgi toplayabilme

- a) Doğal destanlar hakkında araştırma yaparken kullanacağı araçları belirler.
- b) Belirlediği aracı kullanarak doğal destanlar hakkındaki bilgileri bulur.
- c) Doğal destanlara dair ulaşılan bilgileri doğrular.
- ç) Ulaşıp doğruladığı bilgilerden yola çıkarak doğal destanlardan birini kaydeder.

MD.1.2.6. Araştırdığı doğal destanı sunmada kural uygulayabilme

- a) Araştırdığı destanın sunumu ile ilgili plan hazırlar.
- b) Araştırdığı destanı sunarken düşüncüyü geliştirme yollarını kullanır.
- c) Araştırdığı destanı sunarken içeriğe uygun söz varlığını kullanır.
- ç) Araştırdığı destanı sunarken iletileri açık ve örtük biçimde ifade eder.
- d) Araştırdığı destanı sunarken dil yapılarını uygular.
- e) Araştırdığı destanı sunarken bağdaşıklık öğelerini kullanır.
- f) Araştırdığı destanı sunarken beden dilini ve mekânı etkili bir şekilde kullanır.

MD.1.2.7. Araştırdığı doğal destandan yola çıkarak yeni bir kahraman yapılandırabilme

- a) Araştırdığı destandaki kahramanların özelliklerini inceleyerek oluşturacağı kahramanların fiziksel ve kişisel özelliklerini ortaya koyar.
- b) Tespit ettiği özelliklerle ilgili ön bilgilerinden yararlanarak yeni bir kahraman oluşturur.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Destan Türünün Özellikleri

Destanda Tahmin ve Anlam Kurma

Destanın Yapı Unsurları ve İletileri

Destanlarda Millî Motif ve Kültürel Aktarım

Doğal Destanların Araştırılması ve Kayda Geçirilmesi

Destan Kahramanı Oluşturma ve Sunma

Anahtar Kavramlar

anlatı, destan, kahramanlık, kültürel miras, millî kimlik, motif, olağanüstülük, olay örgüsü, sözlü kültür, tarihî olay, vatan sevgisi, yapı unsuru, yiğitlik

**ÖĞRENME
KANITLARI
(Ölçme ve
Değerlendirme)**

Bu temada yer alan öğrenme çıktıları; açık uçlu sorular, kısa cevaplı sorular, tartışma etkinlikleri, destan dinleme-anlama çalışmaları, beyin fırtınası, zihin haritaları, örnek olay inceleme, grup çalışmaları, rol oynama, dramatizasyon, vızıltı tekniği, yapı unsurları kontrol listeleri, gözlem formları, performans görevleri, dereceli puanlama anahtarları, sunum değerlendirme formları, akran değerlendirme formları ve öz değerlendirme formları kullanılarak değerlendirilebilir

Performans görevi olarak öğrenciden Türk edebiyatından bir doğal destan seçmesi ve seçtiği destandaki bir sahneyi dramatize etmesi beklenebilir. Sahne, üç dakika sürecek kısa bir performans şeklinde hazırlanır ve öğrenciler kahramanların özelliklerini yansıtabilir.

Performans görevi şu araçlarla değerlendirilebilir: dereceli puanlama anahtarı, kontrol listesi, sunum/performans gözlem formu, dramatizasyon değerlendirme rubriği, video/dijital performans değerlendirme ölçütleri.

**ÖĞRENME-ÖĞRETME
YAŞANTILARI****Temel Kabuller**

Öğrencilerin metin türlerini ve kurmaca metinleri bildiği ve daha önce destan okuduğu kabul edilmektedir.

**Ön Değerlendirme
Süreci**

Öğrencilerin metin türlerine, kurmaca metinlere ve destan türüne ilişkin sahip oldukları ön bilgilerini, konuya yönelik temel kabullerini ve hazır bulunuşluk düzeylerini belirlemek amacıyla çeşitli etkinliklere yer verilebilir. Bu kapsamda öğrencilerden daha önce okudukları destan örneklerini paylaşmaları, destanların hangi özellikleriyle diğer metin türlerinden ayrıldığını açıklamaları ve kurmaca metinlere ilişkin görüşlerini ifade etmeleri istenebilir. Böylece öğrencilerin destan türünün yapı ve içerik özelliklerine ilişkin temel kabulleri sorgulanabilir.

Öğrencilerle "Destanları diğer kurmaca metinlerden ayıran özellikler nelerdir?", "Destanlarda hangi kahramanlık unsurları öne çıkar?" veya "Destanlar toplumun hangi değerlerini yansıtır?" gibi sorular üzerinden kısa tartışmalar gerçekleştirilebilir. Ayrıca soru-cevap, tartışma ve beyin fırtınası gibi yöntem ve tekniklerden yararlanılarak öğrencilerin konuya ilişkin ön bilgileri ve öğrenme ihtiyaçları belirlenebilir.

Bu etkinliklerle öğrencilerin önceki öğrenmeleriyle yeni öğrenmeleri arasında bağ kurmaları ve öğrenme sürecine daha bilinçli şekilde katılmaları sağlanabilir.

Köprü Kurma

Öğrencilerden daha önce duydukları veya okudukları doğal destanları hatırlamaları ve bu destanlarda anlatılanları sorgulamaları istenebilir.

Öğrencilerden destanlarda anlatılan kahramanlık, fedakârlık, dayanışma, vatan sevgisi gibi temaları günümüz yaşamındaki benzer örneklerle ilişkilendirmeleri istenebilir. Böylece öğrenciler, destanların yalnızca geçmişe ait olmadığını toplumsal değerleri canlı tutan anlatılar olduğunu fark edebilirler.

Sınıfta "Günümüzde bir destan kahramanı yaşasaydı hangi olayda yer alırdı?" veya "Bir toplumun destanlara neden ihtiyaç duyduğunu düşünüyorsunuz?" gibi yönlendirici sorular üzerinden kısa bir tartışma yapılabilir. Bu etkinlikte öğrencilerin önceki bilgilerinden hareketle yeni öğrenmelerini anlamlandırmaları ve destanların toplumsal işlevini kavramaları sağlanabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları**MD.1.2.1**

Öğrenciden daha önce aile büyüklerinden dinlediği veya okuduğu destanı hatırlaması, bu destanda karşılaştığı kahramanlar, olağanüstü olaylar ve tarihî unsurlar üzerine konuşması istenir. Dede Korkut Hikâyeleri'nde ve diğer doğal destanlarda kahramanlık, olağanüstülük ve motiflerin nasıl kullanıldığına ilişkin örnekler vermesi sağlanır. Böylece öğrencinin destan türünün temel özelliklerine ilişkin ön bilgilerini harekete geçirmesi ve destan üzerine konuşması desteklenir. Bu konuşma sırasında tarihsel süreç içerisinde geçmişte yaşanan bu gibi olayların günümüze nasıl geldiğini tartışması sağlanır. Destanların sözlü kültür ürünü olduğuna dair ön bilgileriyle bağlantı kurması sağlanır. Oluşum aşamaları (ortaya çıkma, yayılma, derleme) ve bu türün coşkulu bir söyleyişi olduğuna dair çıkarım yapması beklenir (**E1.1, E3.1, SDB2.3**). Destan türünün millî özellikler taşıdığını, toplumu derinden etkileyen olayları içerdiğini, olağanüstülükler barındırdığını tahmin etmesi istenir. Edindiği bilgilere göre doğal destan türünün tanımına ulaşarak doğal destanla ilgili tepki vermesi beklenir. Destanda yer alan motifleri bularak bilgi toplaması ve millî motifleri karşılaştırması beklenir (**SDB2.3**). Yapılan çalışmalar aracılığıyla öğrencinin destanların millî kültürün önemli bir parçası olduğunu fark etmesi ve millî kültüre yönelik duyarlılık geliştirmesi desteklenir (**D19.1**). Destanları doğal ve yapma destan olarak sınıflandırması sağlanır, bir sonraki temada yapma destanların üzerinde durulacağı vurgulanır.

MD.1.2.2

Öğrencinin ders kitabında karşılaştığı destanın başlığı ve görsellerinden hareketle metnin içeriği hakkında tahminlerde bulunması, yaptığı tahminleri içerikle ilişkilendirmesi ve destanın başlığı ile görsellerine ilişkin çıkarım yapması beklenir (**E3.1, SDB2.2, OB4**). Öğretmen tarafından bir destanın örnek okuması yapılır. Sonrasında öğrencinin destanı coşkulu bir söyleyişle sesli okuması sağlanır (**SDB1.3**). Destanın belirlenen bölümlerinden yararlanarak öncesi veya sonrası hakkında yargıda bulunması istenir (**E3.1, SDB3.3**).

MD.1.2.3

Öğrenciden destanın yapı unsurlarından olan yer ve zamanı, kişi ve varlık öğelerini, olay örgüsünü ve bölümlerini belirlemesi istenir. Belirlediği yapı unsurlarını incelemesi, bu unsurların destanın bölümleriyle ve olay örgüsüyle ilişkisini ortaya koyması, yapı unsurları arasındaki bağlantıları açıklaması beklenir (**E3.1, E3.4, SDB3.3**). Yapılan çalışmalar aracılığıyla öğrencinin inceleme ve çözümleme sürecini dikkatli, planlı ve özenli yürütmesi desteklenir (**D16.3**).

MD.1.2.4

Destanın konusunu bulurken ön bilgileriyle bağlantı kurması; anlamını bilmediği sözcükleri, ana fikrini/ana duygusunu ve yardımcı düşüncelerini tahmin etmesi istenir **(E2.2, E3.1, E3.4, SDB3.3)**. Türklere ait olan İslamiyet öncesi ve sonrası (Ergenekon Destanı, Göç Destanı, Türeyiş Destanı, Satuk Buğra Han Destanı, Battal Gazi Destanı vb.) doğal destanlardan örnekler inceleyerek bu metinlerde yer alan değerler ile ilgili çıkarım yapması ve bu değerleri günlük yaşantısındaki deneyimleriyle karşılaştırması sağlanır **(E3.1, SDB2.3)**. Öğrencinin destan metinlerindeki örtük iletileri sınıflandırması sağlanır **(E2.2, E3.1)**. Destanda verilmek istenen iletilere dair tepki vermesi beklenir.

MD.1.2.5

Öğrenciden bir doğal destan belirleyip araştırması istenir **(E1.6, E2.2)**. Seçtiği doğal destanla araştırmayı yaparken kullanacağı araçları belirlemesi, bu araçları kullanarak, aile büyüklerinin sözlü anlatımlarından ve farklı bilgi kaynaklarından yararlanarak destanlar hakkında bilgi toplaması, bu destanlara dair ulaşılan bilgileri doğrulaması ve doğruladığı bilgilerden hareketle bu destanlardan birini yazıya aktararak kaydetmesi istenir. Destanlarla ilgili bilgi toplama sürecinde öğrencinin görev bilinci geliştirmesi, araştırma sürecini dikkatli ve planlı biçimde yürütmesi, kültürel mirasa yönelik sorumluluk üstlenmesi ve güvenilir bilgiye ulaşma konusunda özenli davranması desteklenir **(E1.6, E2.2, SDB3.3, D16.3, OB5)**. Yapılan çalışmalar aracılığıyla öğrencinin doğal destanları millî kültürün önemli bir parçası olarak değerlendirmesi ve millî kültüre yönelik duyarlılık geliştirmesi sağlanır **(D19.1)**.

MD.1.2.6

Araştırdığı destanla ilgili plan yapması ve sunumu için hazırlığını tamamlaması beklenir. Öğrencinin araştırma sürecinde yazdığı destanın sunumunda; tanımlama, örnekleme, karşılaştırma, benzetme, tanık gösterme ve sayısal verilerden yararlanma gibi düşünceyi geliştirme yollarını kullanması beklenir. Araştırdığı destanı sunarken uygun söz varlığını kullanarak iletileri açık ve örtük biçimde ifade etmesi sağlanır. Sunum sırasında dil yapılarını doğru ve etkili biçimde kullanması, anlatımında bağdaşıklık öğelerine dikkat etmesi istenir. Destanın sunumunda ses özelliklerini (vurgu, tonlama), beden dilini ve mekânı etkili bir şekilde kullanması sağlanır **(SDB2.1)**. Yapılan çalışmalar aracılığıyla öğrencinin estetik değere yönelik duyarlılık geliştirmesi, duygu ve düşüncelerini etkili bir sunumla ifade etmesi desteklenir **(D7.2)**. Araştırdığı destanı hazırladığı sunum planı doğrultusunda içeriğine uygun biçimde sunması sağlanır **(D16.3)**. Araştırdığı destanla ilgili dinleyicilerin/izleyicilerin sorularını cevaplaması ve sunumunu kendi belirlediği veya belirlenen ölçütlerle değerlendirmesi istenir.

MD.1.2.7

Araştırdığı destandan yola çıkarak bir kahraman kurgulaması istenir. Bu kahramanın özelliklerini inceledikten sonra özgün bir şekilde kurgulayacağı kahramanın fiziksel ve kişisel özelliklerini yeniden yorumlayarak yansıtmaları beklenir **(E3.3, KB2.14)**. Tespit ettiği özelliklerle ön bilgilerinden yararlanarak yeni bir kahraman oluşturması beklenir. Bu süreçte öğrencinin özgür düşünerek karar verebilmesi, seçimlerini bağımsız biçimde oluşturması ve tercihlerini kararlılıkla ortaya koyması desteklenir **(D11.2)**. Kurgulayacağı bu kahramanı yazıyla veya afiş, poster, görsel vb. kullanarak yansıtmaları beklenir. Yapılan çalışmalar aracılığıyla öğrencinin estetik duyarlılık geliştirmesi, duygusal derinliği fark etmesi ve duygu dünyasını yaratıcı yollarla ifade etmesi desteklenir **(D7.1, OB4)**.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Destan çözümleme atölyeleri düzenlenerek olay örgüsü, kahramanlık unsurları ve temel değerler üzerine inceleme çalışmaları yaptırılabilir. Destan parçalarını bir araya getirerek sözlü anlatım geleneğini deneyimlemeleri sağlanabilir. Destanlardan hareketle kısa drama veya sesli anlatım çalışmaları hazırlamaları istenebilir. Kahraman özelliklerinden yola çıkarak yeni kahramanlar oluşturmaları ve kısa epik anlatılar yazmaları desteklenebilir. Farklı Türk destanlarından seçilen bölümleri karşılaştırarak ortak unsurları belirlemeleri sağlanabilir. Destan kahramanlarının özelliklerini afiş, kahraman kartı veya farklı görsel çalışmalar aracılığıyla ifade etmeleri istenebilir. Yerel anlatılardan hareketle sınıf içi sözlü paylaşım etkinlikleri düzenlenebilir. Destan temalı pano veya sınıf köşesi oluşturularak öğrenci ürünleri sergilenebilir.

Bu etkinlikler aracılığıyla öğrencinin destan türünü tanıması, epik anlatımın temel özelliklerini kavraması ve kültürel unsurlara yönelik farkındalık geliştirmesi sağlanabilir.

Destekleme Destan metnlerinin kısaltılmış ve sadeleştirilmiş bölümleriyle okuma çalışmaları yaptırılabilir. Olay akışı görseller ve sıralama kartlarıyla desteklenebilir. Eksik bırakılmış destan bölümlerini yönlendirmeler doğrultusunda tamamlamaları istenebilir. Kahraman, olay ve yerleri eşleştirmeye yönelik etkinlikler uygulanabilir. Dinleme temelli destan anlatımları ve basit sorular aracılığıyla anlama çalışmaları yapılabilir. Drama ve oyunlardan yararlanılarak destanın somutlaştırılması sağlanabilir. Kelime havuzları ve kavram kartları kullanılarak anlamayı destekleyici çalışmalar gerçekleştirilebilir. Öğretmen rehberliğinde birlikte anlatım oluşturma etkinlikleri düzenlenebilir.

Bu süreçte öğretmen, açık ve kısa yönergeler doğrultusunda öğrencinin etkinliklere aktif katılım göstermesini sağlayacak aşamalı öğrenme yaşantıları planlayabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2.3. Yapma Destanlar Teması Seviyelerine Ait Beceriler (I)

3. TEMA: Yapma Destanlar I

Bu tema, öğrencilerin yapma destan türünün ayırt edici özelliklerini kavramalarını, doğal destanlarla ilişkisini ve farklılıklarını analiz etmelerini, türün şiirsel, coşkulu anlatım yapısını tanımlarını amaçlamaktadır. Bu kapsamda karşılaştırmalı düşünme, metin inceleme, yaratıcı yazma ve sözlü ifade becerilerinin desteklenmesini hedeflemektedir.

DERS SAATİ 16

ALAN BECERİLERİ **Anlama**

TAB2. Okuma

Anlatma

TAB4. Yazma

**KAVRAMSAL
BECERİLER**

KB2.7. Karşılaştırma, KB2.10. Çıkarım Yapma

EĞİLİMLER

E1.1. Merak, E1.2. Bağımsızlık, E2.2. Sorumluluk, E3.1. Muhakeme, E3.2. Odaklanma, E3.3. Yaratıcılık, E3.4. Gerçeği Arama, E3.6. Analitiklik

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri**

SDB1.1. Kendini Tanıma, SDB1.3. Kendine Uyarılama (Öz Yansıtma), SDB2.3. Sosyal Farkındalık, SDB3.3. Sorumlu Karar Verme

Değerler

D3. Çalışkanlık, D7. Estetik, D11. Özgürlük, D16. Sorumluluk, D19. Vatanseverlik

Okuryazarlık Becerileri

OB4 Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER**

Türkçe, Sosyal Bilgiler, Müzik, Görsel Sanatlar, Medya Okuryazarlığı

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER**

KB2.12. Mevcut Bilgiye/Veriye Dayalı Tahmin Etme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

MD.1.3.1. Yapma destan türü hakkında anlam oluşturabilme

- a) Yapma destanların bir yazarının olduğuna dair ön bilgileri ile bağlantı kurar.
- b) Doğal destanlardan yola çıkarak yapma destanların daha yakın zamanda yazıldığını tahmin eder.
- c) Yapma destanların toplumda iz bırakan bir olay üzerine yazıldığı hakkında çıkarım yapar.
- ç) Doğal destanlarla yapma destanların yazılış biçimini (nesir/nazım) karşılaştırır.
- d) Yapma destanların yapı unsurlarını (yer, zaman, kişi ve varlık kadrosu, olay örgüsü) sınıflandırır.
- e) Edindiği bilgilere göre yapma destanla ilgili tepki verir.

MD.1.3.2. Yapma destanın vermek istediği ileti ile ilgili anlam oluşturabilme

- a) Yapma destanın konusunu bulmak için ön bilgileriyle bağlantı kurar.
- b) Yapma destandaki anlamını bilmediği sözcükleri ve destanın ana fikrini/ana duygusunu tahmin eder.
- c) Yapma destanda yer alan değerler ile ilgili çıkarım yapar.
- ç) Yapma destandaki değerler ile günlük yaşantısındaki deneyimlerini karşılaştırır.
- d) Yapma destandaki örtük iletileri sınıflandırır.
- e) Yapma destanda verilmek istenen iletilere tepki verir.

MD.1.3.3. Yapma destanları okumayı yönetebilme

- a) "Çanakkale Şehitlerine" adlı destanı inceler ve nasıl okuyacağına ilişkin görüş oluşturur.
- b) "Çanakkale Şehitlerine" adlı destanın okuma sürecinde jest-mimik, vurgu, tonlama, durak, telaffuz gibi unsurların kullanımına yönelik seçim yapar.

MD.1.3.4. Okuduğu bir yapma destan hakkında çıkarım yapabilme

- a) "Çanakkale Şehitlerine" adlı destanda anlamını bilmediği sözcüklerin anlamları hakkında varsayımda bulunur.
- b) "Çanakkale Şehitlerine" adlı destandaki kahramanları bularak kahramanların özelliklerine dair örüntüleri listeler.
- c) "Çanakkale Şehitlerine" adlı destanla farklı bir metni karşılaştırır.
- ç) "Çanakkale Şehitlerine" adlı destanın ana fikrine/ana duygusuna dair önerme sunar.
- d) "Çanakkale Şehitlerine" adlı destanın ana fikrine/ana duygusuna dair sunduğu önermeyi metindeki örüntüye göre değerlendirir.

MD.1.3.5. Doğal destan ile yapma destanı karşılaştırabilme

- a) Doğal ve yapma destanlardaki karşılaştırılabilir unsurlara ilişkin özellikleri belirler.
- b) Belirlenen özelliklerden hareketle benzerlikleri listeler.
- c) Belirlenen özelliklerden hareketle farklılıkları listeler.

- MD.1.3.6. Yapma destanın özelliklerine uygun yazacağı destan hakkında içerik oluşturabilme
- a) Yazacağı destanın ana fikri/ana duygusu ve konusu ile ön bilgileri arasında bağlantı kurar.
 - b) Ön bilgilerinden yola çıkarak yazacağı destanda kullanacağı yer ve zaman öğelerini, kahramanları ve kurgulayacağı olay örgüsünü tahmin eder.
 - c) Yapma destanında kullanacağı kahramanların özelliklerini karşılaştırır.
 - ç) Yazacağı destanda karşılaştırdığı kahramanları özelliklerine göre sınıflandırır.
 - d) Yapma destanında kullanacağı yer ve zaman öğelerini, kahramanları, kurgulayacağı olay örgüsünü yeniden ifade eder.
 - e) Yapma destanın özelliklerine uygun yazarak tepki verir.
 - f) Yazdığı destanın içeriğine uygun görselle anlam oluşturur.
 - g) İçeriğe uygun oluşturduğu yapma destanı sunar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Yapma Destan Türünün Özellikleri
Yapma Destanda Tahmin ve Anlam Kurma
Yapma Destanın Yapı Unsurları ve İletileri
Yapma Destanlarda Millî Bilinç ve Tarihsel Bellek
Yapma Destanların Okunması ve Yorumlanması
Yapma Destan Oluşturma ve Sunma

Anahtar Kavramlar

bağımsızlık, kahramanlık, kurgu, millî bilinç, olay örgüsü, şair, tarihî olay, vatan sevgisi, yapı unsuru, yapma destan

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Bu temada yer alan öğrenme çıktıları; açık uçlu sorular, kısa cevaplı sorular, yapma destanlara giriş düzeyine uygun tartışmalar, beyin fırtınası, zihin haritaları, örnek olay inceleme, grup çalışmaları, rol oynama, dramatik okuma etkinlikleri, vızıltı tekniği, temel yapı unsurları kontrol listeleri, öğretmen gözlem formları, performans görevleri, dereceli puanlama anahtarları, sunum değerlendirme formları, akran değerlendirme formları ve öz değerlendirme formları kullanılarak değerlendirilebilir.

Performans görevi olarak öğrenciden günümüzde yaşanan bir olayı, bir kahramanı veya toplumsal bir değeri temel alarak kısa bir yapma destan yazması istenebilir.

Performans görevi şu araçlarla değerlendirilebilir: dereceli puanlama anahtarı, kontrol listesi, öğretmen gözlem formu, portfolyo değerlendirmesi, rubrik.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin destan türü hakkında temel bilgilere sahip oldukları, doğal ve yapma destan arasındaki farkı genel hatlarıyla bildikleri, geçmiş dönemlerde oluşturulan destanlarda kahramanlık, vatan sevgisi, fedakârlık ve dayanışma gibi değerlerin işlendiğini gözlemledikleri kabul edilmektedir.

Ayrıca öğrencilerin yapma destanların bir yazar tarafından belirli bir amaç doğrultusunda kaleme alınan, tarihsel veya toplumsal olaylardan esinlenen edebî ürünler olduğunu fark ettikleri; kahramanlık, bağımsızlık ve millî kimlik gibi temaların bu türlerde öne çıktığını bildikleri varsayılmaktadır.

Bu kabuller doğrultusunda öğrencilerin yapma destanları yalnızca bir anlatı türü olarak değil toplumsal belleği ve millî bilinci güçlendiren kültürel bir ifade biçimi olarak bilmeleri beklenmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci Öğrencilerden kahramanlık, vatan sevgisi, fedakârlık, bağımsızlık ve millî bilinç kavramlarına ilişkin kelime ilişkilendirme çalışması yapmaları veya bu kavramları çağrıştıran ifadelerden hareketle kelime bulutları oluşturmaları istenebilir. Bu etkinlikler aracılığıyla öğrencilerin yapma destanlarda öne çıkan tema ve değerlere ilişkin ön bilgileri ile temel kabulleri belirlenebilir.

Öğrencilerden daha önce okudukları veya dinledikleri destanlarda yer alan kahramanlarla günlük yaşamda karşılaştıkları fedakârlık ve mücadele örnekleri arasında ilişki kurmaları beklenebilir. Böylece öğrencilerin destanlarda işlenen kahramanlık anlayışı, toplumsal dayanışma ve millî bilinç unsurlarına yönelik düşüncelerini sorgulamaları sağlanabilir.

Sınıfta "Yapma destanlar hangi toplumsal ihtiyaçlardan doğmuş olabilir?", "Bir yapma destanda hangi tarihsel olaylar ya da kahramanlar konu edilebilir?" veya "Bir yapma destan yazacak olsaydınız destanınızda hangi tarihî kahramana yer verirdiniz?" gibi sorular üzerinden kısa tartışmalar gerçekleştirilebilir. Öğrencilerin verdiği yanıtlar doğrultusunda yapma destanların oluşum amacı, yazılı edebiyattaki yeri, toplumsal belleği yansıtırma işlevi ve kültürel değerlerin aktarımındaki rolüne ilişkin hazır bulunuşluk düzeyleri gözlemlenebilir. Ayrıca soru-cevap, tartışma ve beyin fırtınası gibi yöntem ve tekniklerden yararlanılarak öğrencilerin konuya ilişkin ilgi ve öğrenme ihtiyaçları belirlenebilir.

Bu etkinliklerle öğrencilerin önceki bilgi ve deneyimlerinden hareketle yeni öğrenmelere daha bilinçli şekilde yönelmeleri desteklenebilir.

Köprü Kurma Öğrencilerden daha önce okudukları veya dinledikleri doğal destanlar ile yapma destanlar arasındaki farkları düşünmeleri ve bu farkların neden kaynaklandığını tartışmaları istenebilir.

Öğrencilerden geçmişte okudukları destanlarda anlatılan kahramanlık, vatan sevgisi, bağımsızlık ve fedakârlık gibi temaların günümüz toplumunda nasıl karşılık bulduğunu örneklemeleri istenebilir. Böylece öğrencilerin destanların yalnızca tarihî bir anlatı olmadığını, toplumların değer dünyasını yansıtan canlı metinler olduğunu fark etmeleri sağlanabilir.

Sınıfta "Günümüzde bir destan yazılsaydı hangi olayları ve kahramanları konu alırdı?" sorusu üzerinden kısa bir beyin fırtınası veya tartışma etkinliği yapılabilir. Bu etkinlikte öğrencilerin önceki bilgileriyle yeni öğrenmeler arasında bağ kurmaları ve yapma destanların yazılı edebiyattaki işlevini kavramaları sağlanabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

MD.1.3.1

Öğrencilerden toplumsal etkisi olan bir olayın, kahramanın ya da mücadelenin bir yazar tarafından nasıl destansı bir anlatıya dönüştürülebileceği üzerine düşünmesi istenir. Bu doğrultuda tarihî veya güncel bir olayın hangi yönleriyle destanlaştırılabileceği üzerine konuşması sağlanır. Böylece öğrencinin yapma destanların doğal destanlardan farklı olarak bir yazar tarafından kurgulanan yazılı metinler olduğuna ilişkin ön bilgilerini kullanması desteklenir. Bu konuşmalar esnasında tarihsel süreç içerisinde geçmişte yaşanan bu gibi olayların günümüze nasıl geldiği tartışılır. Doğal destanlardan hareketle bir yazarın toplumda iz bırakan bir olay üzerine yapma destan yazabileceği hakkında çıkarım yapması sağlanır (**SDB2.3**). Öğrencinin yapma destanların yakın zamanda yazıldığını tahmin etmesi ve yapma destanın bir yazarının olduğu sonucuna ulaşması sağlanır (**E3.1**). Öğrenciden verilen bir yapma destanın yapı unsurlarını (yer, zaman, kişi ve varlık kadrosu, olay örgüsü) belirlemesi ve bunun ardından yapı unsurlarını sınıflandırması istenir (**E3.4, SDB3.3**). Bu tartışmalar neticesinde öğrencinin edindiği bilgilere göre yapma destan türünün tanımına ulaşarak tepki vermesi sağlanır (**E3.1**). Tanıma ulaşıldıktan sonra yapma destanların yazılış biçimlerini (nesir/nazım) karşılaştırması sağlanır. Sonrasında yapma destanların coşkulu, yüceltici bir anlatıma sahip olduğu üzerinde durulur (**E3.1**). Yapılan çalışmalar aracılığıyla öğrencinin yapma destanların millî kültürü yansıtan önemli eserler olduğunu fark etmesi ve millî kültüre yönelik duyarlılık geliştirmesi desteklenir (**D19.1**).

MD.1.3.2

Öğrenciden yapma destanın vermek istediği iletiyle ilgili anlam oluşturmaları beklenir. Böylece yapma destanda işlenen iyilik, cesaret, mertlik, yiğitlik gibi kavramların metnin tarihî ve toplumsal bağlamındaki yansımalarını değerlendirmesi sağlanır. Öğrencinin yapma destanın konusunu bulmak için ön bilgileriyle bağlantı kurması istenir. Yapma destandaki anlamını bilmediği sözcükleri ve destanın ana fikrini/ana duygusunu tahmin etmesi beklenir. Tahminlerinin ardından anlamını bilmediği sözcüklerin anlamlarını bulması sağlanır (**E1.1, E3.4, SDB1.1**). Öğrenciden yapma destanda yer alan değerler ile ilgili çıkarım yapması, değerler ile günlük yaşantısındaki deneyimlerini karşılaştırması istenir (**E3.1, SDB1.1**). Öğrencinin yapma destanda yer alan örtük iletileri sınıflandırması sağlanır (**E3.1**). Yapma destanda verilmek istenen iletilere dair tepki vermesi beklenir.

MD.1.3.3

Öğrencinin yapma destanı okuma sürecinde jest-mimik, vurgu, tonlama, telaffuz ve durak gibi unsurların kullanımına dikkat etmesi beklenir. Öğrencilere, Mehmet Âkif Ersoy'un Safahat adlı eserinin Âsım bölümünde yer alan "Çanakkale Şehitlerine" destanı sunulur. Öğrencilere örnek okuma yapılır. Örnek okumanın ardından öğrencinin "Çanakkale Şehitlerine" destanını incelemesi, destanı nasıl okuyacağına dair görüş oluşturmaları istenir. Öğrencinin "Çanakkale Şehitlerine" destanını okuma sürecinde jest-mimik, vurgu, tonlama, durak, telaffuz gibi unsurların kullanımına yönelik seçimini yapması ve bu destanı okuması sağlanır (**SDB1.3**).

MD.1.3.4

Destan okunduktan sonra öğrenciden "Çanakkale Şehitlerine" adlı destanda anlamını bilmediği sözcüklerin anlamları hakkında varsayımda bulunması ve sözcüklerin anlamını bulması sağlanır (**E3.2, SDB3.3**). Sözcük çalışmasının ardından destandaki kahramanları bularak bu kahramanların özelliklerine dair örüntüleri listelemesi istenir (**E3.6**). Sonrasında destanın konusu ve ana duygusuna dair önerme sunması istenir. Sunduğu bu önermeyi metindeki örüntüye göre değerlendirmesi beklenir (**E3.4**). "Çanakkale Şehitlerine" adlı destanla farklı bir metni karşılaştırması sağlanır.

MD.1.3.5

Öğrencinin metinlerdeki karşılaştırılabilir unsurlara ilişkin özellikleri tespit etmesi beklenir. Belirlediği özelliklerden hareketle yapma destan ve doğal destanın benzerliklerini listelemesi, aynı özelliklerden hareketle farklılıklarını listelemesi sağlanır (**E3.1**).

MD.1.3.6

Öğrenciden kurgulayarak bir yapma destan yazması istenir. Yazacağı destanın ana fikrini/ana duygusunu ve konusunu belirlerken ön bilgileri arasında bağlantı kurması beklenir (**E1.2, SDB1.1, SDB3.3**). Öğrencinin ön bilgilerinden yola çıkarak yazacağı destanda kullanacağı yer ve zaman öğelerini, kahramanları ve olay örgüsünü tahmin ederek ileriye yönelik yargıda bulunması istenir (**KB2.12**). Öğrencinin destanında kullanacağı kahramanların özelliklerini karşılaştırarak bu kahramanları özelliklerine göre sınıflandırması beklenir. Öğrenciden yazacağı destanda kullanacağı yer ve zaman öğelerini, kahramanları ve olay örgüsünü yeniden ifade etmesi sağlanır. Kahramanları belirlerken kararlılıkla hareket etmesi sağlanır (**SDB3.3, D11.2**). Kurgulayacağı yapma destanda en az bir değer kullanması istenir. Destanı kurgularken çalışkanlığın önemi vurgulanarak araştırmacı ve sorgulayıcı olması desteklenir (**SDB3.3, D3.3**). Bu çalışmaların ardından öğrencinin oluşturduğu içeriğe uygun yapma destanı yazarak tepki vermesi sağlanır (**E2.2, SDB1.3, D16.3**). Öğrenciden yazdığı bu yapma destanın içeriğine uygun destanı görselleştirmesi istenir. Bu çalışmayla estetik değerine ulaşması, görsel zevkleri hayatın bir parçası hâline getirmesi hedeflenir (**E3.3, SDB1.3, D7.3, OB4**). Öğrencinin yazdığı ve görsellerini tasarladığı yapma destanı sunması istenir. Bu sayede öğrencinin görev bilinci geliştirmesi, sorumluluklarını bilinçli ve düzenli biçimde yerine getirmesi sağlanır (**E2.2, D16.3**). Bu etkinlikler vasıtasıyla öğrencinin Türkçeyi doğru, etkili ve estetik bir biçimde kullanmasına yönelik çalışmalar yapılır. Öğrencinin millî bilinç geliştirmesi, kültürel mirasa ve ortak değerlere yönelik duyarlılık göstermesi desteklenir (**D19.1**).

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Destan çözümleme atölyeleri düzenlenerek epik anlatım özellikleri, kahramanlık unsurları ve yapı incelemeleri yaptırılabilir. Örnek yapma destanlardan hareketle epik söyleyiş ve anlatım tekniklerini belirlemeye yönelik çalışmalar gerçekleştirilebilir. Destanlardan yola çıkarak kısa drama, dijital hikâye veya sesli anlatım çalışmaları hazırlamaları istenebilir. Kahraman tasarımı yaparak belirli özelliklere sahip kahramanlar oluşturmaları ve kısa epik metinler yazmaları desteklenebilir. Aynı olaydan hareketle farklı destan başlangıçları oluşturmaları sağlanabilir. Tarihî veya güncel olaylardan esinlenerek kısa yapma destan denemeleri yazmaları istenebilir. Yazdıkları metinleri sınıf içinde paylaşarak geliştirmeye yönelik çalışmalar yapılabilir. Sınıf içi destan panosu veya ürün dosyası oluşturularak öğrenci ürünleri sergilenebilir.

Bu etkinlikler aracılığıyla öğrencinin yapma destanın temel özelliklerini kavraması, epik anlatım unsurlarını tanıması ve üretim deneyimi kazanması sağlanabilir.

Destekleme Yapma destan örnekleri kısaltılmış ve yapılandırılmış metinlerle sunulabilir. Olay örgüsü, kahraman ve yer unsurları hikâye haritası gibi şemalarla gösterilebilir. Verilen kahraman ve olay çerçevesinde yönlendirilmiş kısa metin yazma çalışmaları yaptırılabilir. Eksik bırakılmış destan bölümlerini tamamlama etkinlikleri uygulanabilir. Kahraman özellikleri ve epik ifadeler için kelime ve ifade havuzları sunulabilir. Drama ve sözlü anlatım çalışmalarıyla metin desteklenebilir. Süreç boyunca kısa ve yönlendirici geri bildirimler verilerek yazma becerisi geliştirilebilir.

Bu süreçte öğretmen, yapılandırılmış görevler ve açık yönergeler doğrultusunda öğrencinin yazma sürecine aktif katılım göstermesini sağlayacak öğrenme yaşantıları planlanabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2.4. Masallar Teması Seviyelerine Ait Beceriler (II)

1. TEMA: Masallar II

Bu tema; öğrencilerin masal türünün ayırt edici özelliklerini kavramalarını, türün yapısal ve içerik unsurlarını bütüncül biçimde çözümlemelerini ve masalların kültürel aktarım işlevini fark etmelerini amaçlamaktadır. Farklı yörelere ait masalları araştırmaları, karşılaştırmaları ve yazılı ürün hâline getirmeleri yoluyla metin çözümleme, kültürel farkındalık, karşılaştırmalı düşünme, araştırma becerilerinin desteklenmesini hedeflemektedir.

DERS SAATİ 22

ALAN Anlatma
BECERİLER TAB3. Konuşma , TAB4. Yazma

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.6. Bilgi Toplama, KB2.8. Sorgulama, KB2.9. Genelleme, KB2.11. Gözleme Dayalı Tahmin Etme, KB3.3. Eleştirel Düşünme

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E1.2. Bağımsızlık, E1.3. Azim ve Karallık, E1.5. Kendine Güvenme, E1.6. Seçicilik, E2.2. Sorumluluk, E3.1. Muhakeme, E3.2. Odaklanma, E3.3. Yaratıcılık, E3.4. Gerçeği Arama

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB1.1. Kendini Tanıma, SDB2.1. İletişim, SDB2.3. Sosyal Farkındalık, SDB3.1. Uyum

Değerler D3. Çalışkanlık, D7. Estetik, D11. Özgürlük, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB4. Görsel Okuryazarlık, OB5. Kültür Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER Türkçe, Sosyal Bilgiler, Müzik, Görsel Sanatlar, Medya Okuryazarlığı

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER KB2.17. Değerlendirme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

MD.2.1.1. Masal türü ile ilgili eleştirel düşünebilme

- a) Masalın özelliklerini sorgular.
- b) Masalda sorguladığı özelliklerle ilgili akıl yürütür.
- c) Masalın özellikleriyle ilgili ulaştığı çıkarımları yansıtır.

MD.2.1.2. Masal hakkında gözleme dayalı tahmin edebilme

- a) Masalın başlık ve görsellerinden hareketle yaptığı tahminleri içerik ile ilişkilendirir.
- b) Masalın başlığı ve görsellerine ilişkin çıkarım yapar.
- c) Masalın verilen bölümünden yararlanarak öncesi veya sonrası hakkında yargıda bulunur.

MD.2.1.3. Masalın yapı unsurlarını oluşturan parçaların özelliklerini genelleyebilme

- a) Masalın yapı unsurları veya bölümleri (döşeme, serim, düğüm, çözüm, dilek) hakkında bilgi toplar.
- b) Masalın yapı unsurları veya bölümlerinin ortak özelliklerini belirler.
- c) Masalın yapı unsurları veya bölümlerinin ortak olmayan özelliklerini belirler.
- ç) Masalın yapı unsurları veya bölümleri ile ilgili önermede bulunur.

MD.2.1.4. Masalın vermek istediği iletiyi sorgulayabilme

- a) Masaldaki konuyu, ana fikri, yardımcı düşünceleri, örtük iletileri veya değerleri tanımlar.
- b) Masaldaki konu, ana fikir, yardımcı düşünceler, örtük iletiler veya değerler hakkında sorular sorar.
- c) Masaldaki konu, ana fikir, yardımcı düşünceler, örtük iletiler veya değerler hakkında bilgi toplar.
- ç) Toplanan bilgilerin doğruluğunu değerlendirir.
- d) Toplanan bilgiler üzerinden çıkarım yapar.

MD.2.1.5. Masallar hakkında araştırma yaparak bilgi toplayabilme

- a) Yöresindeki masallar hakkında araştırma yaparken kullanacağı araçları belirler.
- b) Belirlediği aracı kullanarak yöresine ait masallar hakkındaki bilgileri bulur.
- c) Yöresindeki masallara dair ulaşılan bilgileri doğrular.
- ç) Ulaşıp doğruladığı bilgilerden yola çıkarak yöresindeki masallardan birini kaydeder.

MD.2.1.6. Araştırdığı masalı sunmada kural uygulayabilme

- a) Araştırdığı masalın sunumu ile ilgili plan hazırlar.
- b) Araştırdığı masalı sunarken düşüncelyi geliştirme yollarını kullanır.
- c) Araştırdığı masalı sunarken içeriğe uygun söz varlığını kullanır.
- ç) Araştırdığı masalı sunarken iletileri açık ve örtük biçimde ifade eder.
- d) Araştırdığı masalı sunarken dil yapılarını uygular.
- e) Araştırdığı masalı sunarken bağdaşıklık öğelerini kullanır.
- f) Araştırdığı masalı sunarken beden dilini ve mekânı etkili bir şekilde kullanır.

MD.2.1.7. Masalın özelliklerine uygun içerik oluşturabilme

- a) Masalında vereceği iletiyi ve kullanacağı değerleri ifade ederken ön bilgileriyle bağlantı kurar.
- b) Masalında kullanacağı yer, zaman öğelerini; kişi, varlık kadrosunu; kurgulayacağı olay örgüsünü; olağanüstü öğeleri ve tezatlıkları tahmin eder.
- c) Masalında işleyeceği tezatlıkları karşılaştırır.
- ç) Masalındaki döşeme, serim, düğüm, çözüm ve dilek bölümlerini sınıflandırır.
- d) Masalında kullanacağı yer, zaman öğelerini; kişi, varlık kadrosunu; kurgulayacağı olay örgüsünü; olağanüstü öğeleri ve tezatlıkları yeniden ifade eder.
- e) Masalının içeriğine uygun yazarak tepki verir.
- f) Yazdığı masalın içeriğine uygun görselle anlam oluşturur.
- g) İçeriğe uygun oluşturduğu masalı sunar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Masal Türünün Özelliklerini Sorgulama

Masalda Tahmin ve Anlam Kurma

Masalın Yapı Unsurlarını Genelleme

Masalın İletilerini ve Değerlerini Değerlendirme

Masalların Araştırılması ve Kayda Geçirilmesi

Masal Oluşturma ve Sunma

Anahtar Kavramlar

anonim, hayal gücü, iyilik, kahraman, kötülük, masal, olağanüstülük, olay örgüsü, sözlü gelenek

**ÖĞRENME
KANITLARI
(Ölçme ve
Değerlendirme)**

Bu temada yer alan öğrenme çıktıları; açık uçlu sorular, kısa cevaplı sorular, ileri düzey tartışma etkinlikleri, yaratıcı beyin fırtınası çalışmaları, kişi-olay örgüsü analizleri, zihin haritaları, yeniden yazma etkinlikleri, dramatizasyon, grup tartışmaları, metin çözümleme kontrol listeleri, gözlem formları, yaratıcı yazma performans görevleri, dereceli puanlama anahtarları, dijital sunum değerlendirme formları, akran değerlendirme formları ve öz değerlendirme formları kullanılarak değerlendirilebilir.

Performans görevi olarak öğrencinin seçtiği gelenekli bir masalı günümüz dünyasına uyarlayarak yeniden yazması istenebilir. Kişileri, olay örgüsünü ve yeri çağdaş yaşamla ilişkilendirmeleri beklenebilir.

Performans görevi şu araçlarla değerlendirilebilir: dereceli puanlama anahtarı, kontrol listesi, gözlem formu, portfolyo/ürün dosyası değerlendirme formu.

**ÖĞRENME-ÖĞRETME
YAŞANTILARI****Temel Kabuller**

Öğrencilerin metin türlerini ve kurmaca metinleri bildikleri ve daha önce masal okudukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci Öğrencilerin masal türüne ilişkin sahip oldukları ön bilgilerini, masalların kurmaca metinler içerisindeki yerine yönelik temel kabullerini ve konuya ilişkin hazır bulunuşluk düzeylerini belirlemek amacıyla çeşitli etkinliklere yer verilebilir. Bu doğrultuda öğrencilerden daha önce okudukları veya dinledikleri masalları anlatmaları, masallarda karşılaştıkları kahraman, yer (mekân) ve olaylara ilişkin örnekler vermeleri istenebilir. Öğrencilerin masalların hayâli unsurlar içerdiğine, iyilik-kötülük çatışmasına yer verdiğine ve öğretici iletiler taşıdığına ilişkin temel kabulleri sorgulamaları sağlanabilir. Böylece öğrencilerin masal türünün temel özelliklerine ilişkin bilgi ve deneyimleri ortaya çıkarılabilir.

Öğrencilerle "Masallarda olaylar gerçek yaşamla ne kadar ilişkilidir?", "Masal kahramanlarının özellikleri nelerdir?" veya "Masallar insanlara hangi mesajları vermeyi amaçlar?" gibi sorular üzerinden kısa tartışmalar gerçekleştirilebilir. Ayrıca soru-cevap, tartışma ve beyin fırtınası gibi yöntem ve tekniklerden yararlanılarak öğrencilerin konuya ilişkin ilgi ve öğrenme ihtiyaçları belirlenebilir.

Bu etkinliklerle öğrencilerin mevcut bilgi ve deneyimlerinden hareketle yeni öğrenmelere daha bilinçli şekilde yönelmeleri sağlanabilir.

Köprü Kurma Öğrencilerin daha önce okudukları masallara ilişkin bilgileriyle yeni öğrenmeleri arasında anlamlı bağlar kurmaları sağlanabilir. Öğretmen, geçmişte tanıdıkları masal kişileri, olay örgüleri ve temalar üzerinden öğrencileri yönlendirilebilir. Örneğin öğrencilerin daha önce dinledikleri bir masaldaki "iyilik" temasının yeni bir masalda nasıl işlendiğini karşılaştırmaları sağlanabilir. Masalın başlangıç kalıpları, kahraman tipleri veya olay örgüsü örnekleri hatırlatılarak yeni masal yazım sürecine geçiş yapılabilir. Ayrıca öğrenciler, eski bir masalı farklı bir bakış açısıyla yeniden yazabilir, kişileri değiştirebilir veya sonunu güncel bir temayla ilişkilendirebilir. Bu etkinlikle öğrencilerin önceki bilgilerini kullanarak yeni öğrenmeleri yapılandırmaları ve masal türünü daha derin kavramaları sağlanabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

MD.2.1.1

Öğrenciye farklı masallardan örnekler sunulur. Bu masallardaki ortak ve farklı özellikleri belirlemesi istenir. Belirlediği özelliklerden hareketle masal türüne ilişkin çıkarımlarda bulunması, masalın ayırt edici özelliklerini sorgulaması ve sorguladığı özelliklerle ilgili akıl yürütmesi beklenir **(E1.1, E1.6, SDB1.1)**. Öğrenciden akıl yürütme sonucunda masalın özellikleriyle ilgili ulaştığı çıkarımları yansıtmaması istenir **(E1.1, OB1)**.

MD.2.1.2

Öğrencinin ders kitabında karşılaştığı masalın başlığı ve görsellerinden hareketle masalın içeriği hakkında tahminlerde bulunması, tahminleri ile masalın içeriğini ilişkilendirmesi, başlık ve görsellere ilişkin çıkarım yapması beklenir **(E3.1, OB4)**. Masalın öncesi veya sonrası hakkında yargılarda bulunması sağlanır **(E3.1)**.

MD.2.1.3

Masalın sesli ve sessiz okunması tamamlandıktan sonra masalın döşeme, serim, düğüm, çözüm ve dilek bölümlerinden oluştuğu üzerinde durulur **(E3.1)**. Masal işlendikten sonra masalın yapı unsurları veya bölümleri hakkında öğrencinin bilgi toplaması beklenir **(E3.1)**. Masalın yapı unsurları veya bölümlerinin ortak olan ve olmayan özelliklerini belirlemesi istenir. Belirlediği ortak olan ve ortak olmayan özelliklerden hareketle masalın yapı unsurları veya bölümleri ile ilgili önermede bulunması beklenir **(E3.4)**.

MD.2.1.4

Masaldaki konuyu, ana fikri ve yardımcı düşünceleri, örtük iletileri veya değerleri tanımlayarak bu unsurlar hakkında sorular sorması sağlanır. Masalda öne çıkan iyilik, cesaret, mertlik, yiğitlik kavramları üzerinde durularak bu kavramların ileti veya değerlerle ilişkisini yorumlaması sağlanır. Bu unsurlar hakkında bilgi toplayarak topladığı bilgilerin doğruluğunu değerlendirmesi istenir **(E2.2, E3.4, OB1)**. Toplanan bilgiler üzerinden çıkarım yapması beklenir. Böylelikle öğrencinin görev bilinci geliştirmesi, sorumluluklarını planlı ve bilinçli biçimde yerine getirmesi sağlanır **(E2.2, E3.1, E3.2, SDB3.1, D16.3)**.

MD.2.1.5

Öğrencinin yöresindeki masalları araştırması istenir. Bu araştırması sırasında "Okul Dışı Öğrenme Platformu"na (okuldisiogrenme.eba.gov.tr) öğrencinin yönlendirilmesi sağlanabilir **(E1.3, E2.2, OB5)**. Bu araştırmayı yaparken kullanacağı araçları belirlemesi, bu araçları kullanarak yöresine ait masallar hakkında bilgi toplaması, bu masallara dair ulaşılan bilgileri doğrulaması ve doğruladığı bilgilerden yola çıkarak bu masallardan birini yazıya aktararak kaydetmesi istenir. Bu araştırma sürecinde öğrencinin araştırmacı ve sorgulayıcı bir yaklaşım geliştirmesi sağlanır. Yapılan çalışmalar aracılığıyla öğrencinin çalışkanlık bilinci doğrultusunda sabırlı, azimli ve üretken davranışlar göstermesine fırsat sunulur **(E1.1, E1.6, E2.2, SDB2.3, D3.3, OB5)**.

MD.2.1.6

Araştırdığı masalla ilgili plan yapması ve sunumu için hazırlığını tamamlaması beklenir. Öğrencinin araştırma sürecinde yazdığı masalı sunarken güven duygusu geliştirmesi sağlanır. Sunumunda tanımlama, örnekleme, karşılaştırma, benzetme, tanık gösterme ve sayısal verilerden yararlanma gibi düşünceyi geliştirme yollarını kullanması beklenir **(E1.5)**. Araştırdığı masalı sunarken uygun söz varlığını kullanarak iletileri açık ve örtük biçimde ifade etmesi sağlanır. Sunum sırasında dil yapılarını doğru ve etkili biçimde kullanması, anlatımında bağdaşıklık öğelerine dikkat etmesi istenir. Masalın sunumunda ses özelliklerini (vurgu, tonlama), beden dilini ve mekânı etkili bir şekilde kullanması istenir **(SDB2.1)**. Araştırdığı masalı sunması beklenir. Araştırdığı masalla ilgili dinleyicilerin/izleyicilerin sorularını cevaplaması ve sunumunu kendi belirlediği veya belirlenen ölçütlerle değerlendirmesi istenir **(KB2.17)**.

MD.2.1.7

Yazacağı masalda içerik oluştururken vereceği iletiyi, kullanacağı değerleri ifade ederken ön bilgileriyle bağlantı kurması sağlanır. Masalında kurgulayacağı olay örgüsünü, kişi ve varlık kadrosunu, yer ve zaman öğelerini, olağanüstü öğeleri, sözcükleri ve söz gruplarını tahmin etmesi, tezatlıkları karşılaştırması ve bunları yeniden ifade etmesi sağlanır. Bu süreçte öğrencinin özgür düşünerek karar verebilmesi, seçimlerini bağımsız biçimde oluşturabilmesi ve karar verme sürecinde kararlılık göstermesi desteklenir **(E1.2, E3.3, D11.2)**. Öğrenciden masalında döşeme, serim, düğüm, çözüm ve dilek bölümlerini sınıflandırması istenir **(E3.2)**. Öğrenciden masalını oluşturduğu içeriğe uygun bir şekilde yazması istenir **(E3.3)**. Öğrencinin masalına uygun görsellerle masalını desteklemesi beklenir. Böylece öğrencinin estetik duyarlılık geliştirmesi, üretkenliğini ortaya koyması ve ruhsal gelişimini destekleyen yaratıcı ifade yolları oluşturması amaçlanır **(D7.2, OB4)**. Öğrencinin oluşturduğu masalla ilgili plan yapması ve sunumu için hazırlıklarını tamamlayıp sunması beklenir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Masallarda motif, tema ve kişi özelliklerine yönelik yapı incelemeleri yaptırılabilir. Bir masalı farklı bir bakış açısıyla yeniden kurgulamaları istenebilir. Masalları kısa film, dijital hikâye, podcast veya sahne performansına dönüştürmeleri sağlanabilir. Farklı kültürlerle ait masalları karşılaştırarak ortak ve farklı yönleri analiz etmeleri desteklenebilir. Kahraman yolculuğu şemasına uygun özgün masallar yazmaları istenebilir. Yerel masalları derleyerek sınıf içi dijital arşiv oluşturmaları sağlanabilir. Masallardan hareketle alternatif son veya farklı başlangıç gibi yaratıcı yazma çalışmaları yaptırılabilir. Masal temalı sergi, pano veya dijital sunum hazırlamaları istenebilir.

Bu etkinlikler aracılığıyla öğrencinin masal türünü çözümü, yorumlama ve özgün ürün ortaya koyma becerilerini geliştirmesi sağlanabilir.

Destekleme Masal metinleri bölümlere ayrılarak aşamalı okuma çalışmaları yaptırılabilir. Hikâye haritası, kavram ağı ve zaman çizelgesi kullanılarak metnin yapılandırılması sağlanabilir. Anahtar kelime ve kavram listeleriyle anlamayı destekleyici çalışmalar gerçekleştirilebilir. Rehberli okuma ve birlikte yazma etkinlikleri uygulanabilir. Başlangıcı verilmiş masalı tamamlama gibi yönlendirilmiş yazma çalışmaları yaptırılabilir. Küçük grup çalışmaları ve akran desteğiyle öğrenme süreci pekiştirilebilir. Ses, görsel ve video gibi çoklu ortam araçları kullanılarak anlama süreci güçlendirilebilir. Süreç boyunca düzenli geri bildirim verilerek ve gerektiğinde ek süre tanınarak öğrenme desteklenebilir.

Bu süreçte öğretmen; öğrencinin bireysel farkındalıklarını dikkate alarak kısa ve açık yönergeler, aşamalı görevler ve düzenli dönütlerle öğrenme yaşantılarını planlayabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2.5. Doğal Destanlar Teması Seviyelerine Ait Beceriler (II)

2. TEMA: Doğal Destanlar II

Bu tema; öğrencilerin doğal destan türünün ayırt edici özelliklerini ve oluşum sürecini kavramalarını, destanların yazarı belli olmayan sözlü kültür ürünleri olarak toplumsal hafızayı ve millî kimliği yansıttığını fark etmelerini hedeflemektedir.

DERS SAATİ 26

ALAN BECERİLERİ Anlatma

TAB3. Konuşma

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.6. Bilgi Toplama, KB2.8. Sorgulama, KB2.9. Genelleme, KB2.11. Gözleme Dayalı Tahmin Etme, KB2.13. Yapılandırma, KB3.3. Eleştirel Düşünme

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E1.6. Seçicilik, E2.2. Sorumluluk, E2.3. Girişkenlik, E3.1. Muhakeme, E3.3. Yaratıcılık, E3.4. Gerçeği Arama

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB1.1. Kendini Tanıma, SDB1.2. Kendini Düzenleme, SDB1.3. Kendine Uyarılama, SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği, SDB3.3. Sorumlu Karar Verme

Değerler D3. Çalışkanlık, D7. Estetik, D11. Özgürlük, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB4. Görsel Okuryazarlık, OB5. Kültür Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER Türkçe, Sosyal Bilgiler, Müzik, Görsel Sanatlar, Medya Okuryazarlığı

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER KB2.14. Yorumlama, KB2.17. Değerlendirme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

MD.2.2.1. Destan türü ile ilgili eleştirel düşünebilme

- a) Destanın özelliklerini sorgular.
- b) Destanda sorguladığı özelliklerle ilgili akıl yürütür.
- c) Destanın özellikleriyle ilgili ulaştığı çıkarımları yansıtır.

MD.2.2.2. Doğal destan hakkında gözleme dayalı tahmin edebilme

- a) Destanın başlık ve görsellerinden hareketle yaptığı tahminleri içerik ile ilişkilendirir.
- b) Destanın başlığı ve görsellerine ilişkin çıkarım yapar.
- c) Destanın verilen bölümünden yararlanarak öncesi veya sonrası hakkında yargıda bulunur.

MD.2.2.3. Doğal destanın yapı unsurlarını oluşturan parçaların özelliklerini genelleyebilme

- a) Doğal destanın yapı unsurları veya motifleri hakkında bilgi toplar.
- b) Doğal destanın yapı unsurlarının veya motiflerinin ortak özelliklerini belirler.
- c) Doğal destanın yapı unsurlarının veya motiflerinin ortak olmayan özelliklerini belirler.
- ç) Doğal destanın yapı unsurları veya motifleri ile ilgili önermede bulunur.

MD.2.2.4. Doğal destanın vermek istediği iletiyi sorgulayabilme

- a) Doğal destandaki konu, ana fikir/ana duygu, yardımcı düşünceler, örtük iletiler, değerler veya anlamı bilinmeyen sözcükleri tanımlar.
- b) Doğal destandaki konu, ana fikir/ana duygu, yardımcı düşünceler, örtük iletiler, değerler veya anlamı bilinmeyen sözcükler hakkında sorular sorar.
- c) Doğal destandaki konu, ana fikir/ana duygu, yardımcı düşünceler, örtük iletiler, değerler veya anlamı bilinmeyen sözcükler hakkında bilgi toplar.
- ç) Toplanan bilgilerin doğruluğunu değerlendirir.
- d) Toplanan bilgiler üzerinden çıkarım yapar.

MD.2.2.5. Doğal destanlar hakkında araştırma yaparak bilgi toplayabilme

- a) Doğal destanlar hakkında araştırma yaparken kullanacağı araçları belirler.
- b) Belirlediği aracı kullanarak doğal destanlar hakkındaki bilgileri bulur.
- c) Doğal destanlara dair ulaşılan bilgileri doğrular.
- ç) Ulaşıp doğruladığı bilgilerden yola çıkarak doğal destanlardan birini kaydeder.

MD.2.2.6. Araştırdığı doğal destanı sunmada kural uygulayabilme

- a) Araştırdığı destanın sunumu ile ilgili plan hazırlar.
- b) Araştırdığı destanı sunarken düşünceleri geliştirme yollarını kullanır.
- c) Araştırdığı destanı sunarken içeriğe uygun söz varlığını kullanır.
- ç) Araştırdığı destanı sunarken iletileri açık ve örtük biçimde ifade eder.
- d) Araştırdığı destanı sunarken dil yapılarını uygular.
- e) Araştırdığı destanı sunarken bağdaşıklık öğelerini kullanır.
- f) Araştırdığı destanı sunarken beden dilini ve mekânı etkili bir şekilde kullanır.

MD.2.2.7. Araştırdığı doğal destandan yola çıkarak yeni bir kahraman yapılandırabilme

- a) Araştırdığı destandaki kahramanların özelliklerini inceleyerek oluşturacağı kahramanların fiziksel ve kişisel özelliklerini ortaya koyar.
- b) Tespit ettiği özelliklerle ilgili ön bilgilerinden yararlanarak yeni bir kahraman oluşturur.

- İÇERİK ÇERÇEVESİ**
- Destan Türünün Özelliklerini Sorgulama
 - Destanda Tahmin ve Anlam Kurma
 - Doğal Destanın Yapı Unsurlarını ve Motiflerini İnceleme
 - Doğal Destanın İletileri ve Değerleri Üzerine Çıkarım Yapma
 - Doğal Destanların Araştırılması ve Kayda Geçirilmesi
 - Destansal Kahraman Oluşturma ve Sunma

Anahtar Kavramlar anlatı, destan, kahramanlık, kültürel miras, millî kimlik, motif, olay örgüsü, sözlü kültür, tarihî olay, vatan sevgisi, yapı unsuru, yiğitlik

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme) Bu temada yer alan öğrenme çıktıları; açık uçlu sorular, kısa cevaplı sorular, derinlemesine tartışma etkinlikleri, tema-değer analizine yönelik beyin fırtınası, sembol çözümleme çalışmaları, zihin haritaları, karşılaştırmalı inceleme, grup sunumları, dramatizasyon, vızıltı tekniği, ileri düzey çözümleme kontrol listeleri, gözlem formları, yaratıcı yeniden yazma performans görevleri, dereceli puanlama anahtarları, dijital sunum değerlendirme formları, akran değerlendirme formları ve öz değerlendirme formları kullanılarak değerlendirilebilir.

Performans görevi olarak öğrencinin seçtiği bir doğal destanı modern bir olay örgüsüyle yeniden yazması sağlanabilir.

Performans görevi şu araçlarla değerlendirilebilir: dereceli puanlama anahtarı, kontrol listesi, gözlem formu.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller Öğrencilerin metin türlerini ve kurmaca metinleri bildikleri ve daha önce destan okudukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci Öğrencilerin destan türüne ilişkin bilgi ve deneyimlerini, kurmaca metinlere dair temel kabullerini ve konuya yönelik hazır bulunuşluklarını belirlemek amacıyla farklı etkinliklerden yararlanılabilir. Bu doğrultuda öğrencilerden daha önce okudukları destanlardan yola çıkarak destanlardaki motifleri, destan kahramanlarının belirgin özelliklerini, destanlarda işlenen olayları ve toplum yaşamına ilişkin unsurları açıklamaları istenebilir. Öğrencilerin destanların toplumun ortak belleğini yansıttığı, kahramanlık ve mücadele temalarını içerdiği, kültürel değerlerin aktarımında önemli bir işleve sahip olduğuna ilişkin temel kabulleri sorgulamaları sağlanabilir. Böylece öğrencilerin destan türünün yapı ve içerik özelliklerine ilişkin ön bilgileri belirlenebilir.

Öğrencilerle "Destan kahramanlarını diğer kurmaca metin kahramanlarından ayıran özellikler nelerdir?", "Destanlarda toplum yaşamına ilişkin hangi unsurlar öne çıkar?" veya "Destanlar kültürel değerlerin aktarımına nasıl katkı sağlar?" gibi sorular üzerinden kısa tartışmalar yapılabilir. Ayrıca soru-cevap, tartışma ve beyin fırtınası gibi yöntem ve teknikler aracılığıyla öğrencilerin konuya ilişkin ilgi ve öğrenme ihtiyaçları ortaya çıkarılabilir.

Bu etkinliklerle öğrencilerin önceki öğrenmeleriyle yeni öğrenmeleri arasında ilişki kurmaları ve öğrenme sürecine daha bilinçli şekilde katılmaları desteklenebilir.

Köprü Kurma Öğrencilerden daha önce duydukları veya okudukları doğal destanları hatırlamaları ve bu destanlarda anlatılanları sorgulamaları istenebilir.

Öğrencilerden destanlarda anlatılan kahramanlık, fedakârlık, dayanışma, vatan sevgisi gibi temaları günümüz yaşamındaki benzer örneklerle ilişkilendirmeleri istenebilir. Böylece öğrenciler; destanların yalnızca geçmişe ait olmadığını toplumsal değerleri canlı tutan anlatılar olduğunu fark edebilirler.

Sınıfta "Günümüzde doğal destanlara konu olabilecek toplumsal bir olay yaşansaydı bu destanın kahramanı hangi özelliklere sahip olurdu ve hangi millî değerleri temsil ederdi?" veya "Bir toplumun doğal destanlara neden ihtiyaç duyduğunu, destanların toplumsal bellek, millî kimlik ve değer aktarımı açısından işlevini dikkate alarak açıklayınız." gibi yönlendirici sorular üzerinden kısa bir tartışma yapılabilir. Bu etkinlikle öğrencilerin önceki bilgilerinden hareketle yeni öğrenmelerini anlamlandırmaları ve destanların toplumsal işlevini kavramaları sağlanabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

MD.2.2.1

Öğrencilerden geçmişte toplumu derinden etkileyen savaş, göç, doğal afet ve büyük mücadeleler gibi olayların bir toplumun ortak hafızasında nasıl yer edebileceği üzerine düşüncelerini paylaşmaları istenir. Bu olayların kuşaktan kuşağa aktarılarak destanlaşmasında kahramanlık, mücadele, olağanüstülük ve sözlü kültürün nasıl etkili olduğu üzerinde durulur. Öğrencinin bu tartışmalardan hareketle Dede Korkut Hikâyeleri'nin ve diğer doğal destanların özelliklerini sorgulaması, sorguladığı özelliklerle ilgili akıl yürütmesi, sorguladığı özellikler arasında ilişki kurarak ulaştığı çıkarımları yansıtmaları beklenir (E1.1, E3.1).

MD.2.2.2

Öğrencinin ders kitabında karşılaştığı destanın başlığı ve görsellerinden hareketle metnin içeriği hakkında tahminlerde bulunması ve bu tahminleri içerikle ilişkilendirerek destanın başlığı ve görsellerine ilişkin çıkarım yapması beklenir (E3.1, SDB2.2, OB4). Öğretmen tarafından bir destanın örnek okuması yapılır. Sonrasında öğrencinin destanı coşkulu bir söyleyişle okuması sağlanır (SDB1.3). Destanın belirlenen bölümlerinden yararlanarak öğrenciden öncesi veya sonrası hakkında yargıda bulunması istenir (E3.1, SDB3.3).

MD.2.2.3

Öğrenciden Türklere ait İslamiyet öncesi ve sonrası destanların (Ergenekon Destanı, Göç Destanı, Türeyiş Destanı, Satuk Buğra Han Destanı, Battal Gazi Destanı vb.) yapı unsurlarından olan yer, zaman, kişi ve varlık öğeleri, destanda geçen olay örgüsü veya motifleri hakkında bilgi toplaması istenir. Doğal destanın yapı unsurlarının veya motiflerinin ortak olan ve olmayan özelliklerini belirlemesi beklenir. Belirlediği ortak olan ve ortak olmayan özelliklerden hareketle doğal destanın yapı unsurları veya motifleri ile ilgili önermede bulunması istenir (E3.4, OB1). Yapılan çalışmalar aracılığıyla öğrencinin inceleme ve değerlendirme sürecini dikkatli, planlı ve özenli yürütmesi desteklenir (D16.3).

MD.2.2.4

Destanın yapı unsurları ve motiflerine yönelik yapılan incelemelerin ardından destanın konusunu, ana fikrini/ana duygusunu, yardımcı düşüncelerini, örtük iletileri, değerleri veya anlamını bilmediği sözcükleri tanımlaması beklenir (E3.1, E3.4, SDB3.3). Destadaki konu, ana fikir/ana duygu, örtük iletiler, yardımcı düşünceler, değerler veya anlamını bilmediği sözcükler hakkında sorular sorarak bunlar hakkında bilgi toplaması istenir. Ulaşılan bilgilerin doğruluğunu değerlendirmesinin ardından toplanan bu bilgiler üzerinden çıkarım yapması beklenir (E3.1, SDB1.1). Yapılan çalışmalar aracılığıyla öğrencinin görev bilinci geliştirmesi, sorumluluklarını planlı ve bilinçli biçimde yerine getirmesi sağlanır (D16.3).

MD.2.2.5

Öğrenciden bir doğal destan belirleyip araştırması istenir (**E1.6, E2.2**). Öğrencinin seçtiği doğal destanla ilgili araştırma yaparken kullanacağı araçları belirlemesi sağlanır. Belirlediği araçlardan yararlanarak destanlar hakkında bilgi toplaması ve ulaştığı bilgileri doğrulaması beklenir. Yapılan çalışmalar aracılığıyla öğrencinin araştırma sürecinde sabırlı, azimli ve üretken davranışlar göstermesi desteklenir (**D3.3**). Doğruladığı bilgilerden hareketle destanlardan birini yazıya aktararak kayıt altına alması istenir. Destanlarla ilgili bilgi toplama sürecinde öğrencinin görev bilinci geliştirmesi, araştırma sürecini dikkatli ve planlı biçimde yürütmesi, kültürel mirasa yönelik sorumluluk üstlenmesi ve güvenilir bilgiye ulaşma konusunda özenli davranması sağlanır (**E1.6, E2.2, SDB3.3, D16.3, OB5**).

MD.2.2.6

Araştırdığı destanla ilgili plan yapması ve sunumu için hazırlığını tamamlaması beklenir. Öğrencinin araştırma sürecinde yazdığı destanın sunumunda; tanımlama, örnekleme, karşılaştırma, benzetme, tanık gösterme ve sayısal verilerden yararlanma gibi düşünceyi geliştirme yollarını kullanması beklenir. Araştırdığı destanı sunarken uygun söz varlığını kullanarak iletileri açık ve örtük biçimde ifade etmesi sağlanır. Sunum sırasında dil yapılarını doğru kullanması, Türkçeyi anlaşılır ve etkili bir biçimde kullanarak bağdaşıklık öğelerine dikkat etmesi istenir (**E3.1, OB1**). Yapılan çalışmalar aracılığıyla öğrencinin estetik duyarlılık geliştirmesi, anlatımını etkili ve özenli biçimde sunması desteklenir (**D7.2**). Destanın sunumunda ses özelliklerini (vurgu, tonlama), beden dilini ve mekânı etkili bir şekilde kullanması istenir (**E2.3, SDB2.1**). Araştırdığı destanı sunması beklenir. Araştırdığı destanla ilgili dinleyicilerin/izleyicilerin sorularını cevaplaması ve sunumunu kendi belirlediği veya belirlenen ölçütlerle değerlendirmesi istenir (**SDB1.2, KB2.17**).

MD.2.2.7

Araştırdığı destandan yola çıkarak bir kahraman kurgulaması istenir. Bu kahramanın özelliklerini inceleyerek özgün bir şekilde kurgulayacağı kahramanın fiziksel ve kişisel özelliklerini yeniden ifade ederek yansıtmaması beklenir (**E3.3, KB2.14**). Tespit ettiği özelliklerle ön bilgilerinden yararlanarak yeni bir kahraman oluşturmaması beklenir. Bu süreçte öğrencinin özgür düşünerek karar verebilmesi, seçimlerini bağımsız biçimde oluşturabilmesi ve tercihlerini kararlılıkla ortaya koyması desteklenir (**D11.2**). Kurgulayacağı bu kahramanı yazıyla ya da afiş, poster, görsel vb. kullanarak yansıtmaması beklenir. Yapılan çalışmalar aracılığıyla öğrencinin duygusal derinliği anlaması, estetik duyarlılık geliştirmesi ve duyguyu dünyasını yaratıcı yollarla ifade etmesi sağlanır (**D7.1, OB4**).

FARKLILAŞTIRMA**Zenginleştirme**

Destan çözümleme atölyeleri düzenlenerek motif, tema, kahraman ve epik yapı unsurlarını derinlemesine incelemeleri sağlanabilir. Doğal destanların olduğu tarihî ve kültürel bağlamı araştırarak yorumlama çalışmaları yaptırılabilir. Destanları farklı bakış açılarıyla (yan kahraman, karşıt güç vb.) yeniden kurgulamaları istenebilir. Destanlardan hareketle kısa film, dijital hikâye, podcast veya sahne performansı hazırlamaları desteklenebilir. Farklı kültürlere ait destanları karşılaştırmalı biçimde inceleyerek ortak ve özgün yönleri analiz etmeleri sağlanabilir. Kahraman yolculuğu modeline uygun özgün epik metinler oluşturmaları istenebilir. Müze, kültürel mekân veya sözlü anlatıcılarla gerçekleştirilecek alan araştırmaları sonrasında gözlem temelli yazılar yazmaları sağlanabilir. Bu etkinlikler aracılığıyla öğrencinin destan türünü çözümleme, tarihî ve kültürel bağlam içinde değerlendirme ve özgün epik anlatılar oluşturma becerilerini geliştirmesi sağlanabilir.

Destekleme Destan metinleri bölümlere ayrılarak aşamalı okuma çalışmaları yaptırılabilir. Hikâye haritası, zaman çizelgesi ve kavram ağlarından yararlanılarak metnin yapılandırılması sağlanabilir. Anahtar kelime ve kavram listeleri kullanılarak anlamayı destekleyici çalışmalar gerçekleştirilebilir. Rehberli okuma ve birlikte yazma etkinlikleri uygulanabilir. Yönlendirilmiş yazma çalışmalarıyla (belirli bölümü verilen destanı tamamlama vb.) üretim süreci desteklenebilir. Küçük grup çalışmaları ve akran desteği aracılığıyla öğrenmenin pekiştirilmesi sağlanabilir. Ses, görsel ve video gibi çoklu ortam araçlarından yararlanılarak anlama süreci güçlendirilebilir. Süreç boyunca düzenli geri bildirim verilerek ve gerektiğinde ek süre tanınarak öğrenme desteklenebilir.

Bu süreçte öğretmen, öğrencinin bireysel farklılıklarını dikkate alarak yapılandırılmış ve rehberli öğrenme yaşantıları planlayabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2.6. Yapma Destanlar Teması Seviyelerine Ait Beceriler (II)

3. TEMA: Yapma Destanlar II

Bu tema, öğrencilerin yapma destan türünün ayırt edici özelliklerini kavramalarını; yapma destanları doğal destanlarla oluşum, aktarım ve içerik bakımından karşılaştırmalarını ve yapma destanlarda millî kültür ile toplumsal hafıza arasındaki ilişkiyi fark etmelerini hedeflemektedir.

DERS SAATİ 20

ALAN BECERİLERİ **Anlama**

TAB2. Okuma

Anlatma

TAB4. Yazma

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.8. Sorgulama, KB2.7. Karşılaştırma, KB2.10. Çıkarım Yapma, KB3.3. Eleştirel Düşünme

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E1.2. Bağımsızlık, E2.2. Sorumluluk, E3.1. Muhakeme, E3.2. Odaklanma, E3.3. Yaratıcılık, E3.4. Gerçeği Arama, E3.6. Analitiklik

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB1.1. Kendini Tanıma, SDB1.3. Kendine Uyarılma, SDB3.3. Sorumlu Karar Verme

Değerler D3. Çalışkanlık, D7. Estetik, D11. Özgürlük, D16. Sorumluluk, D19. Vatanseverlik

Okuryazarlık Becerileri OB4 Görsel Okuryazarlık

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER Türkçe, Sosyal Bilgiler, Müzik, Görsel Sanatlar, Medya Okuryazarlığı

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER KB2.12. Mevcut Bilgiye/Veriye Dayalı Tahmin Etme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

MD.2.3.1. Yapma destan türü ile ilgili eleştirel düşünebilme

- a) Yapma destanın özelliklerini veya yapı unsurlarını (yer, zaman, kişi ve varlık kadrosu, olay örgüsü) sorgular.
- b) Yapma destanın sorguladığı özellikleri veya yapı unsurları (yer, zaman, kişi ve varlık kadrosu, olay örgüsü) ile ilgili akıl yürütür.
- c) Yapma destanın özellikleri veya yapı unsurları (yer, zaman, kişi ve varlık kadrosu, olay örgüsü) ile ilgili ulaştığı çıkarımları yansıtır.

MD.2.3.2. Yapma destanın vermek istediği iletiyi sorgulayabilme

- a) Yapma destandaki konu, ana fikir/ana duygu, yardımcı düşünceler, anlamı bilinmeyen sözcükler veya değerleri tanımlar.
- b) Yapma destandaki konu, ana fikir/ana duygu, yardımcı düşünceler, anlamı bilinmeyen sözcükler veya değerler hakkında sorular sorar.
- c) Yapma destandaki konu, ana fikir/ana duygu, yardımcı düşünceler, anlamı bilinmeyen sözcükler veya değerler hakkında bilgi toplar.
- d) Toplanan bilgilerin doğruluğunu değerlendirir.
- e) Toplanan bilgiler üzerinden çıkarım yapar.

MD.2.3.3. Yapma destanları okumayı yönetebilme

- a) "Üç Şehitler Destanı" adlı destanı inceler ve nasıl okuyacağına ilişkin görüş oluşturur.
- b) "Üç Şehitler Destanı" adlı destanın okuma sürecinde jest-mimik, vurgu, tonlama, durak, telaffuz gibi unsurların kullanımına yönelik seçim yapar.

MD.2.3.4. Okuduğu bir yapma destan hakkında çıkarım yapabilme

- a) "Üç Şehitler Destanı" adlı destanda anlamını bilmediği sözcüklerin anlamları hakkında varsayımda bulunur.
- b) "Üç Şehitler Destanı" adlı destandaki kahramanları bularak kahramanların özelliklerine dair örüntüleri listeler.
- c) "Üç Şehitler Destanı" adlı destanla farklı bir metni karşılaştırır.
- ç) "Üç Şehitler Destanı" adlı destanın ana fikrine/ana duygusuna dair önerme sunar.
- d) "Üç Şehitler Destanı" adlı destanı değerlendirir.

MD.2.3.5. Doğal destan ile yapma destanı karşılaştırabilme

- a) Doğal ve yapma destanlardaki karşılaştırılabilir unsurlara ilişkin özellikleri belirler.
- b) Belirlenen özelliklerden hareketle benzerlikleri listeler.
- c) Belirlenen özelliklerden hareketle farklılıkları listeler.

MD.2.3.6. Yapma destanın özelliklerine uygun yazacağı destan hakkında içerik oluşturabilme

- a) Yazacağı destanın ana fikri/ana duygusu ve konusu ile ön bilgileri arasında bağlantı kurar.
- b) Ön bilgilerinden yola çıkarak yazacağı destanda kullanacağı yer ve zaman öğelerini, kahramanları ve kurgulayacağı olay örgüsünü tahmin eder.
- c) Yapma destanında kullanacağı kahramanların özelliklerini karşılaştırır.
- ç) Yazacağı destanda karşılaştırdığı kahramanları özelliklerine göre sınıflandırır.
- d) Yapma destanında kullanacağı yer ve zaman öğelerini, kahramanları, kurgulayacağı olay örgüsünü yeniden ifade eder.
- e) Yapma destanın özelliklerine uygun yazarak tepki verir.
- f) Yazdığı destanın içeriğine uygun görselle anlam oluşturur.
- g) İçeriğe uygun oluşturduğu yapma destanı sunar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ Yapma Destan Türünün Özelliklerini Sorgulama
 Yapma Destanda İleti ve Anlam Kurma
 Yapma Destanın Yapı Unsurlarını İnceleme
 Yapma Destanları Okuma ve Karşılaştırma
 Yapma Destanlarda Millî Bilinç ve Tarihsel Bellek
 Yapma Destan Oluşturma ve Sunma

Anahtar Kavramlar bağımsızlık, kahramanlık, kurgu, millî bilinç, olay örgüsü, şair, tarihî olay, vatan sevgisi, yapı unsuru, yapma destan

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme) Bu temada yer alan öğrenme çıktıları; açık uçlu sorular, kısa cevaplı sorular, yapma destanların amaç-yapı ilişkisini ele alan tartışmalar, yaratıcı beyin fırtınası çalışmaları, tema-kahraman çözümleme zihin haritaları, karşılaştırmalı metin incelemeleri, dramatik canlandırma etkinlikleri, grup sunumları, vızıltı tekniği, üst düzey yapı çözümleme kontrol listeleri, öğretmen gözlem formları, modern destan yazma performans görevleri, dereceli puanlama anahtarları, dijital ürün değerlendirme formları, akran değerlendirme formları ve öz değerlendirme formları kullanılarak değerlendirilebilir.

Performans görevi olarak öğrencilerin küçük gruplar hâlinde bir yapma destandan sahne veya kahraman seçmeleri sağlanabilir. Seçtikleri sahne veya kahramanı yaratıcı drama tekniklerinden yararlanarak sahnelemeleri istenebilir.

Performans görevi şu araçlarla değerlendirilebilir: dereceli puanlama anahtarı, performans kontrol listesi, rol dağılımı ve katkı değerlendirme formu, akran değerlendirme formu, gözlem formu, sunum değerlendirme rubriği.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller Öğrencilerin destan türü hakkında temel bilgilere sahip oldukları doğal ve yapma destan arasındaki farkı genel hatlarıyla bildikleri geçmiş dönemlerde oluşturulan destanlarda kahramanlık, vatan sevgisi, fedakârlık ve dayanışma gibi değerlerin işlendiğini gözlemledikleri kabul edilmektedir.

Ayrıca öğrencilerin yapma destanların bir yazar tarafından belirli bir amaç doğrultusunda kaleme alınan, tarihsel veya toplumsal olaylardan esinlenen edebî ürünler olduğunu fark ettikleri; kahramanlık, bağımsızlık ve millî kimlik gibi temaların bu türlerde öne çıktığını bildikleri varsayılmaktadır.

Bu kabuller doğrultusunda öğrencilerin, yapma destanları yalnızca bir anlatı türü olarak değil aynı zamanda toplumsal belleği ve millî bilinci güçlendiren kültürel bir ifade biçimi olarak bilmeleri beklenmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci Öğrencilerden "kahramanlık", "vatan sevgisi", "fedakârlık", "dayanışma" ve "millî bilinç" kavramlarına yönelik kelime ilişkilendirme çalışmaları yapmaları veya kavram ağı oluşturmaları istenebilir. Bu etkinlikler aracılığıyla öğrencilerin yapma destanlarda öne çıkan tema ve değerlere ilişkin ön bilgileri ile temel kabulleri belirlenebilir.

Öğrencilerden daha önce okudukları veya dinledikleri destanlarda yer alan kahramanlarla günlük yaşamda karşılaştıkları kahramanlık örnekleri arasında ilişki kurmaları beklenebilir. Böylece öğrencilerin destanlarda işlenen kahramanlık anlayışı, vatan sevgisi, fedakârlık ve toplumsal dayanışma unsurlarına yönelik düşüncelerini sorgulamaları sağlanabilir.

Sınıfta "Toplumu derinden etkileyen bir olayın yapma destana dönüşebilmesi için hangi özellikleri taşıması gerekirdi?", "Günümüzde yaşanan bir olay yapma destan olarak yazılıysaydı hangi değerler öne çıkarılırdı?" veya "Yapma destanlar toplumsal belleğin oluşmasına nasıl katkı sağlar?" gibi sorular üzerinden kısa tartışmalar gerçekleştirilebilir. Öğrencilerin verdikleri yanıtlar doğrultusunda yapma destanların oluşum amacı, doğal destanlardan farklı yönleri, yazılı edebiyattaki yeri ve kültürel işlevine ilişkin temel kabulleri sorgulanabilir ve hazır bulunuşluk düzeyleri gözlemlenebilir. Ayrıca soru-cevap, tartışma ve beyin fırtınası gibi yöntem ve tekniklerden yararlanılarak öğrencilerin konuya ilişkin ilgi ve öğrenme ihtiyaçları belirlenebilir.

Bu etkinliklerle öğrencilerin yapma destan konusuna önceki bilgi ve deneyimlerinden hareketle yaklaşımları ve yeni öğrenmelere daha bilinçli şekilde yönelmeleri desteklenebilir.

Köprü Kurma Öğrencilerden daha önce okudukları veya dinledikleri doğal destanlar ile yapma destanlar arasındaki farkları düşünmeleri ve bu farkların neden kaynaklandığını tartışmaları istenebilir.

Öğrencilerden geçmişte okudukları destanlarda anlatılan kahramanlık, vatan sevgisi, bağımsızlık ve fedakârlık gibi temaların günümüz toplumunda nasıl karşılık bulduğunu örneklendirmeleri istenebilir. Böylece öğrenciler, destanların yalnızca tarihî bir anlatı olmadığını toplumların değer dünyasını yansıtan canlı metinler olduğunu fark edebilir.

Sınıfta "Günümüzde bir destan yazılıysaydı hangi olayları ve kahramanları konu alırdı?" sorusu üzerinden kısa bir beyin fırtınası veya tartışma etkinliği yapılabilir. Bu etkinlikte öğrencilerin önceki bilgileriyle yeni öğrenmeler arasında bağ kurmaları ve yapma destanların yazılı edebiyattaki işlevini kavramaları sağlanabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

MD.2.3.1

Öğrencilerden toplumsal etkisi olan bir olayın, kişinin ya da mücadelenin bir yazar tarafından nasıl destansı bir anlatıya dönüştürülebileceği üzerine konuşmaları istenir. Bu konuşmalar sırasında tarihî veya güncel bir olayın yapma destanda nasıl yeniden kurgulanabileceği, olay örgüsü, kişi ve varlık kadrosu, yer ve zaman unsurlarının bu kurgu içinde nasıl anlam kazandığı üzerinde durulur. Öğrenciden yapma destanın özelliklerini ve yapı unsurlarını (yer, zaman, kişi ve varlık kadrosu, olay örgüsü) sorgulaması, sorguladığı özellikler ve yapı unsurları ile ilgili akıl yürütmesi istenir (**E3.4, SDB3.3**). Bu akıl yürütmesi neticesinde ulaştığı çıkarımları yansıtmaları beklenir (**E3.1**). Yazılan diğer yapma destanlar üzerine araştırma yapması için öğrencinin yaşadığı ildeki kütüphanelere "Okul Dışı Öğrenme Platformu" (okuldisiogrenme.eba.gov.tr) üzerinden yönlendirilmesi sağlanabilir.

MD.2.3.2

Öğrencinin yapma destanda konu, ana fikir/ana duygu, yardımcı düşünceler, anlamı bilinmeyen sözcükler veya değerleri tanımlaması beklenir. Bu süreçte yapma destanda öne çıkan iyilik, cesaret, mertlik, yiğitlik kavramlarının metnin ana fikri, ana duygusu ve iletişimiyle ilişkisini sorgulaması sağlanır. Yapma destandaki konu, ana fikir/ana duygu, yardımcı düşünceler, anlamı bilinmeyen sözcükler veya değerler hakkında sorular sorarak bunlar hakkında bilgi toplaması sağlanır. Toplanan bilgilerin doğruluğunu değerlendirerek bu bilgiler üzerinden çıkarım yapması istenir **(E1.1, E3.4, SDB1.1)**.

MD.2.3.3

Öğrenciden yapma destanı okuma sürecinde jest-mimik, vurgu, tonlama, telaffuz, durak gibi unsurların kullanımına dikkat etmesi beklenir. Öğrencilere "Üç Şehitler Destanı" adlı destan sunulur. Öğrencilere örnek okuma yapılır. Örnek okumanın ardından öğrencinin "Üç Şehitler Destanı"nı incelemesi, nasıl okuyacağına dair görüş oluşturmaya istenir. Öğrencinin "Üç Şehitler Destanı"nı okuma sürecinde jest-mimik, vurgu, tonlama, durak, telaffuz gibi unsurların kullanımına yönelik seçimler yapması ve bu destanı okuması sağlanır **(SDB1.3)**.

MD.2.3.4

Destan okunduktan sonra öğrencinin "Üç Şehitler Destanı" adlı destanda anlamını bilmediği sözcüklerin anlamları hakkında varsayımlarda bulunması ve sözcüklerin anlamlarını bulması sağlanır **(E3.2, SDB3.3)**. Sözcük çalışmasının ardından destandaki kahramanları bularak bu kahramanların özelliklerine dair örüntüleri listelemesi istenir **(E3.6)**. Sonrasında destanın konusu ve ana duygusuna dair önerme sunması istenir. Sunduğu bu önermeyi metindeki örüntüye göre değerlendirmesi beklenir **(E3.4)**. "Üç Şehitler Destanı"nda yer alan değerleri tespit etmesi sağlanır **(E3.2)**. Bu çalışmaların sonunda "Üç Şehitler Destanı" ile farklı bir metni karşılaştırır. Yaptığı karşılaştırmalardan ve incelemelerden hareketle "Üç Şehitler Destanı"nı değerlendirmesi beklenir.

MD.2.3.5

Öğrencinin metinlerdeki karşılaştırılabilir unsurlara ilişkin özellikleri tespit etmesi beklenir. Belirlediği özellikleri karşılaştırarak doğal destan ile yapma destanın ortak yönlerini ve farklılaşan yönlerini ortaya koyması sağlanır. Belirlediği karşılaştırılabilir özelliklerden hareketle benzerlikleri listelemesi, ardından farklılıkları listeleyerek ulaştığı sonuçları düzenli bir biçimde sunması beklenir **(E3.1, E3.4)**. Yapılan çalışmalar aracılığıyla öğrencinin karşılaştırma sürecini dikkatli, planlı ve özenli yürütmesi desteklenir **(D16.3)**.

MD.2.3.6

Öğrenciden kurgulayarak bir yapma destan yazması istenir. Yazacağı destanın ana fikrini/ana duygusunu ve konusunu belirlerken öğrenciden ön bilgileriyle bağlantı kurması beklenir **(E1.2, SDB1.1, SDB3.3)**. Öğrencinin ön bilgilerinden yola çıkarak yazacağı destanda kullanacağı yer ve zaman öğelerini, kahramanları ve olay örgüsünü tahmin ederek ileriye yönelik yargıda bulunması istenir **(KB2.12)**. Öğrencinin destanında kullanacağı kahramanların özelliklerini karşılaştırarak bu kahramanları özelliklerine göre sınıflandırması beklenir. Öğrencinin yazacağı destanda kullanacağı yer, zaman öğelerini, kahramanları ve olay örgüsünü yeniden ifade etmesi sağlanır. Kahramanları belirleme sürecinde kararlılıkla hareket etmesi, seçimlerini bilinçli biçimde oluşturması ve tercihlerini tutarlı şekilde sürdürmesi desteklenir **(SDB3.3, D11.2)**. Kurgulayacağı yapma destanda en az bir değer kullanması istenir. Destanı kurgulama sürecinde öğrencinin araştırmacı ve sorgulayıcı bir yaklaşım geliştirmesi sağlanır **(SDB3.3, D3.3)**. Bu çalışmaların ardından öğrencinin oluşturduğu içeriğe uygun yapma destanı yazarak tepki vermesi sağlanır **(E2.2, SDB1.3)**. Öğrenciden yazdığı yapma destanın içeriğine uygun görseller hazırlaması istenir.

Bu süreçte öğrencinin estetik duyarlılık geliştirmesi, görsel zevklerini günlük yaşamının bir parçası hâline getirmesi sağlanır **(E3.3, SDB1.3, D7.3, OB4)**. Öğrencinin yazdığı ve görselini tasarladığı yapma destanı sunması istenir. Yapılan çalışmalar aracılığıyla öğrencinin görev bilinci geliştirmesi, sorumluluklarını planlı ve bilinçli biçimde yerine getirmesi sağlanır **(E2.2, D16.3)**. Bu etkinlikler vasıtasıyla öğrencinin Türkçeyi doğru, etkili ve estetik bir biçimde kullanması üzerinde durulur. Bu çalışmalar aracılığıyla öğrencinin millî bilinç geliştirmesi, kültürel mirasa ve ortak değerlere duyarlılık göstermesi sağlanır **(D19.1)**. Performans görevi olarak öğrencilerin küçük gruplar hâlinde bir yapma destandan sahne veya kahraman seçmeleri sağlanabilir. Seçtikleri sahne veya kahramanı yaratıcı drama tekniklerinden yararlanarak sahnelemeleri istenebilir. Performans görevi, ölçme araçlarından herhangi biri ile öğretmen tarafından değerlendirilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Destan çözümleme atölyeleri düzenlenerek motif, tema, kahraman, epik söyleyiş ve yapı unsurlarına yönelik derinlemesine inceleme çalışmaları yaptırılabilir. Yapma destan yazım sürecini planlamaya yönelik taslak oluşturma, geliştirme ve gözden geçirme çalışmaları gerçekleştirilebilir. Kahraman yolculuğu modeline uygun özgün ve bütünlüklü destan metinleri yazmaları istenebilir. Yazılan destanların kısa film, dijital hikâye, podcast veya sahne performansına dönüştürülmesi sağlanabilir. Farklı kültürlerin destan anlatım geleneklerinden yararlanarak özgün metinler oluşturmaları desteklenebilir. Tarihî ve güncel olayları epik anlatım biçimiyle yeniden kurgulamaları istenebilir. Akran değerlendirme ve öz değerlendirme çalışmalarıyla metinlerini geliştirmeleri sağlanabilir. Tematik dijital destan sergisi veya e-kitap oluşturmaları teşvik edilebilir.

Bu etkinlikler aracılığıyla öğrencinin epik anlatım tekniklerini bilinçli kullanması, özgün ve nitelikli metinler üretmesi ve ürünlerini çok yönlü biçimde sunması sağlanabilir.

Destekleme Destan yazımı için giriş, gelişme ve sonuç bölümlerini içeren yapılandırılmış şablonlar kullanılabilir. Metin yazma süreci aşamalara bölünerek planlı yazma çalışmaları yaptırılabilir. Anahtar kelime, ifade kalıpları ve epik söyleyiş örnekleriyle yazma süreci desteklenebilir. Rehberli yazma etkinlikleri ve öğretmen geri bildirimleriyle metin geliştirme çalışmaları gerçekleştirilebilir. Küçük grup çalışmaları ve akran desteğiyle üretim süreci desteklenebilir. Görsel, ses ve video gibi çoklu ortam araçlarından yararlanılarak anlamayı ve üretimi kolaylaştıran etkinlikler düzenlenebilir. Ek süre ve alternatif görevler aracılığıyla bireysel öğrenme hızına uygun düzenlemeler yapılabilir. Düzenli dönütler verilerek metinleri yeniden düzenleme ve iyileştirme çalışmaları yaptırılabilir.

Bu süreçte öğretmen, öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alarak yazma sürecini aşamalı biçimde yapılandırabilir ve düzenli geri bildirimlerle öğrenme yaşantılarını destekleyebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

